

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

18^e JAARGANG

WOENSDAG 6 DECEMBER 1933

No. 936

NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT.

Curatoren: Mr. G. Vissering, Voorzitter; Ir. A. Plate, Onder-
Voorzitter; C. H. van der Leeuw, Penningmeester; Mr. W.
M. van Lanschot; E. D. van Walree.

Directeuren: Prof. Mr. F. de Vries; Prof. Dr. N. J. Polak;
Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart, Directeur-Secretaris.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van
Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J.
Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen
Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbuis; Jan Schilthuis;
Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Redacteur-Secretaris: Dr. H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement
volgens tarief. Administratie van abonnementen en adver-
tenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam,
Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No.
145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in
Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per
jaar. Losse nummers 50 cents. Economisch-Statistisch
Kwartaalbericht f 1.—. Leden en donateurs ontvangen
het weekblad en het Kwartaalbericht gratis en een reductie
op de verdere publicaties.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

6 DECEMBER 1933.

In de geldnoteeringen kwam ook deze week weder
geen verandering. Particulier disconto noteerde $\frac{3}{8}$ à
 $\frac{1}{2}$ pCt.; de prolongatierente 1 pCt. en callgeld $\frac{1}{4}$ pCt.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank
blijkt de post binnenlandsche wissels te zijn terugge-
loopen met f 184.000; de beleeningen namen daaren-
tegen met f 48.000 toe. Het voorschot van het Rijk,
dat de vorige week nog f 7 miljoen bedroeg, heeft
plaats gemaakt voor een tegoed in rekening-courant
groot f 4,4 miljoen.

De voorraad gouden tientjes verminderde met bijna
f 50 miljoen, terwijl de post gouden muntmateriaal
met f 1,3 miljoen afnam. De voorraad zilver daalde
met f 975.000. Onder de passiva der Bank breidde de
biljettencirculatie zich met f 22,9 miljoen uit. De
saldi in rekening-courant van anderen daalden met
f 36,8 miljoen. Het beschikbaar metaalsaldo blijkt
met f 1,4 miljoen te zijn vermeerderd. Het dekking-
percentage bedraagt nagenoeg 83 pCt., evenals de
vorige week.

* * *

De afgelopen week is de Gulden weer eens in de
verdrinking gekomen, doch ook thans kan worden
geconstateerd, dat deze aanval is afgeslagen.

De dollar-noteering is deze week hoogst onzeker
geweest; er valt in de fluctuaties geen lijn te herken-
nen en het is enkele malen voorgekomen, dat bij een
verhooging van den goudprijs de koers zelfs nog iets
naar boven ging. Uiteindelijk is de prijs niet veel ver-
anderd. Geopend op 1.60½ is de noteering op 1.55
teruggelopen om eenige dagen tusschen de 1.55 en
1.59 heen en weer te gaan; gisteren na beurs ontwik-
kelde zich een flinke vraag, waardoor een koers van
1.63 werd bereikt; slot iets luier 1.62½. De Ponden

openden op 8.19, gingen tot 8.17 terug om daarna met
enkele kleine schommelingen tusschen de 8.20 en 8.22
te blijven hangen; slot 8.21½. \$/£ noteerden 5.07½—
5.24—5.05, waaruit voldoende de onzekerheid blijkt.
Marken waren aanvankelijk zeer gezocht, en kwamen
op 59.40 om daarna tot 59.27½ terug te gaan. Veel
vraag blijft er voor de verschillende soorten Sperr-
marken, waartegenover het aanbod maar gering blijft,
zoodat de prijzen nog steeds hoog zijn. Fransche
Francs waren eveneens gezocht; van 9.72 steeg de no-
teering tot 9.74½, om tenslotte op 9.72½ terug te loo-
pen. De £/Frs. noteering wordt door de contrôle op
ongeveer 84.50 gehouden. Belga's gingen de eerste
dagen van 34.60 op 34.52½ terug om op 34.55 te slui-
ten. Zeer gezocht waren Zwitsersche Francs, die van
48.06 op 48.15 kwamen. Lires onveranderd ca. 13.08.
Peseta's vaster 20.30. Kopenhagen noteerde 36.70,
Oslo 41.25 en Stockholm 42.40. Finsche Marken
3.62½. Canadeesche Dollars 1.62½ Yen 49.

Op de termijnmarkt waren Ponden op één- en drie-
maanden weer aangeboden; zij deden $\frac{3}{8}$ en $\frac{1}{8}$ c. disa-
gio. Dollars op deze termijnen waren eveneens lager
en noteerden $\frac{1}{4}$ c. en $\frac{3}{4}$ c. onder contant. Fransche
Francs $\frac{2}{8}$ en $\frac{7}{8}$ c. onder den kassa-koers.

In gouden baren hadden eenige transacties plaats;
levering Amsterdam noteerde f 1648.75, terwijl voor
levering Londen f 1649.75 bedongen werd. Sovereigns
waren op 12.36½ aangeboden, Eagles op 2.50½.

LONDEN, 4 DECEMBER 1933.

De geldmarkt had verleden week te voorzien in de
vraag naar geld voor het einde der maand alsmede
voor eenige groote betalingen op recente nieuwe lee-
ningen. Een en ander had echter nauwelijks merkba-
ren invloed op de markt, geholpen als deze werd door
de betaling door het gouvernement van ruim f 35
miljoen Pond aan dividend en coupongelden. De meer-
dere gemakkelijheid die daarvan het gevolg moet zijn,
zal dan ook wel gedurende de eerste helft van Decem-
ber aanhouden om dan langzamerhand plaats te ma-
ken voor de arrangementen, die het einde van het
jaar bijna zonder uitzondering ieder jaar in het leven
roept, en waaraan de markt ook ditmaal wel niet zal
ontkomen.

In de afgelopen week hebben de Clearing Banken
zich niet zoo strikt aan haar discontopolitiek gehouden
van de laatste weken. Disconto was dan ook beslist
zwakker gestemd, hetgeen in de hand werd gewerkt
door de vraag van buitenlandsche zijde te voorschijn
geroepen door de ruime marge tusschen kassa en ter-
mijn Francs en Dollars.

In de deviezenmarkt heeft men nog steeds te kam-
pen met de abnormale invloeden van de niet te be-
oordeelen positie van den Dollar. De druk op Fransche
Francs heeft het Equalisatie Fonds wederom genood-
zaakt belangrijke posten Francs op te nemen, daar
men blijkbaar een te snelle stijging van het Pond
tegenover goud wil vermijden. Deze Francs-aankoo-
pen worden omgezet in goud en van Frankrijk naar
Engeland verscheept. Sedert verscheidene weken is er
dan ook een gestadige invoer van goud uit Frank-
rijk van verscheidene miljoenen Ponden per week te
constateeren.

Drie-maands bankaccepten $1\frac{1}{16}$ pCt.

Dollars en Guldens slot 5.06—5.06½; 8.21.

RIET EN BIET.

Het leven zou hopeloos zijn, als wij niet het geloof konden behouden in een terugkeer tot gezond denken en normaal handelen. Wat zouden wij moeten doen, als wij niet het uitzicht hadden op een ordening in den chaos, die door menselijke onvolkomenheden is geschapen en waarin de maatschappij nog steeds verder schijnt te verzinken? Het is onaannemelijk, dat men nog lang voort zal gaan om rijkdom te zoeken door op allerlei wijzen de productie te belemmeren; het is ondenkbaar, dat men op den duur zal volharderen in het streven om producten voort te brengen in streken, die daartoe het minst geëigend zijn. Maar om de noodige veranderingen tot stand te brengen, moet de wereld verlost worden van een serie waandenkbeelden, die nu vaak als hoogste wijsheid worden verkondigd.

„In unserer Zeit herrscht der Massenmensch“, zegt de Spaansche filosoof José Ortega Y Gasset in zijn bewonderenswaardig boek „Der Aufstand der Massen“ en hij voegt daaraan ter verduidelijking toe: „Der Massenmensch ist der Mensch, der ohne Ziel lebt und im Winde treibt. Darum baut er nichts auf obgleich seine Möglichkeiten und Kräfte ungeheuer sind.“

Het is, helaas, een feit, dat onze Maatschappij de beschikking heeft over een haast onbeperkte technische vaardigheid en dat ze desniettemin in doelloos gemodder verarming tegemoet streeft. Het geloof in een betere toekomst kunnen wij echter niet prijsgeven, daarom blijft het vertrouwen dan ook, dat deze magere jaren door vette gevolgd zullen worden, al blijven wij er ons van bewust, dat de wereld er na een herstel anders uit zal zien dan vóór de crisis. Wij moeten daarom als wij trachten de toekomstige ontwikkeling te onderzoeken, denken aan de veranderingen, die onafwendbaar zijn. Men zal rekening moeten houden met een nieuw gevestigde industrie in het Verre Oosten, die een afzetgebied van noode heeft. Een land als Japan beschikt niet over een rijken bodem, die minerale of agrarische producten oplevert; het moet dus om meerdere welvaart te verwerven nijverheidsproducten aanbieden om daarmee de bevrediging van zijn behoeften te betalen. China zal, als het eens tot rust komt, vermoedelijk met zijn dichte bevolking niet alleen van den landbouw kunnen bestaan, zoodat men vandaar eveneens exporten verwachten kan, die sommige Europeesche industrieën tot diep ingrijpende wijzigingen zullen dwingen. En Amerika? Wie zou het wagen daaromtrent iets te voorspellen? De kans bestaat, dat deze nieuwbakken crediteuren-natie haar vorderingen betaald zal krijgen in gedeprecieerde Dollars, waarna ze misschien weer tot debiteurenland zal worden, tengevolge van de kapitaalsbehoefte, die kan ontstaan na de zelfvernietiging, die wij tegenwoordig aanschouwen.

Hoe het zij, de wanorde van heden zal plaats maken voor de orde van morgen en dan zullen bedrijven, die in deze periode door dwaze maatregelen vernietigd zijn tot nieuwen bloei komen. Zoo is het onwaarschijnlijk, dat de beste suikerproducenten van de wereld niet weer uit den nood zullen herrijzen, tenzij landen ontdekt worden, waar men nog betere en goedkoopere suiker maken kan. Die herleving zal echter nog geruimen tijd op zich laten wachten en ze zal volgen op een geweldige kapitaalsvernietiging. Het is mogelijk, dat vele fabrieken, die op Java gesloten worden, nimmer heropend zullen worden, ook niet als de verwachte herleving komt, evenmin als alle fabrieken uit de suiker-crisis van de tachtiger jaren weer uit den dood zijn opgestaan. Thans nog kan men hier en daar van die oude gesloten fabrieken vinden, die soms dicht bij een nieuw emplacement liggen, waar gedurende vele jaren een bloeiend bedrijf gevoerd werd. Dit is echter van geen belang; als de positie van belangrijke leverancier hernomen wordt, doet het er

INHOUD.

Blz.

RIET EN BIET door <i>Th. Lighthart</i>	940
Bedrijfstelling 1930 door <i>Mr. E. W. van Dam van Isselt</i>	942
Suikerbietensteun door <i>Dr. A. de Graaff</i>	943
Nieuwe regeling van de theerrestrictie	945
Hervorming van bank- en credietwezen II (Slot) door <i>Dr. F. M. Wibaut</i>	946
De Indische middelen over Juni 1933	948
AANTEKENINGEN:	
Warenhuizen, eenheidswinkels en detailzaken in Zwitserland	950
De gevolgen van de Ottawa-verdragen voor de tarwe-cultuur in de Vereenigde Staten	951
Kritiek op het monetaire beleid van President Roosevelt	951
De invloed van de Argentijnsche maatregelen op de graanmarkten	952
De Nederlandsche graanmarkt en de Deutsche compensatie-transacties	952
Minister Hijmans over de Belgische handelspolitiek	953
Raming van den Europeeschen suikeroogst en de wereldvoorraden van suiker	953
MAANDOLJFERS:	
Overzicht van de Indische middelen	954
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	954—958
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten. — Goederenhandel	

weinig toe, waar de produceerende fabrieken zullen liggen. Het leed van den huidigen ondergang is dan vergeten.

Wil Java herleven, dan zullen onder bescherming opgebouwde bedrijven moeten verdwijnen. Voorloopig ziet het daar niet naar uit. Telkens hoort men nog van landen, die maatregelen nemen om een eigen suikercultuur op te bouwen, waartoe dan natuurlijk aller-eerst tariefmuren worden gesticht. In den allerlaatste tijd werden plannen tot het verwerven van suiker-onafhankelijkheid bekend van Ierland, Lethland, Roemenië, Turkije en Perzië. De Engelsche suikercultuur sleept nog schrik-aanjagende subsidies en Britsch-Indië blijft krachtig streven naar zelfgenoegzaamheid.

Dit laatste land is voor Java van het meeste belang en men doet verstandig met aan te nemen, dat het in 1936 in eigen behoeften zal kunnen voorzien. Daar de productie nogal met natuurlijke bezwaren te kampen heeft, is het niet onmogelijk, dat vóór het nagestreefde ideaal bereikt is, de invoerrechten nog verhoogd zullen moeten worden. Dat beteekent tegenwoordig echter niets, zoolang de consumenten daar nog goed voor zijn. Is men eenmaal self-supporting, dan zal de grens van eigen consumptie waarschijnlijk spoedig overschreden worden en zal men export-fähig zijn. Dat zal dan tevens het begin van de misère beteekenen, daar de bescherming dan haar macht over de binnenlandsche markt, die zoolang geïmporteerd wordt door den prijs van het importsaldo hoog wordt gehouden, verliest. De onderlinge concurrentie zal de binnenlandsche prijzen omlaag drukken, terwijl uitvoer naar de wereldmarkt schatten zal kosten. Steun zal noodig worden, als men de bloedarme industrie behouden wil en daarmee wordt de periode ingeluid, die wel eens bezinning zou kunnen brengen. Er zijn thans reeds bietlanden, die deze hachelijke positie hebben bereikt en daar doemen herhaaldelijk geruchten op over het loslaten van de kapitalen-verslindende suiker. Wij denken o.a. aan Tsjecho-Slovakije en Duitschland.

Er blijft dus hoop, dat het afzetgebied, dat thans

gesloten wordt, zich voor Java weer zal openen; verder zou ordeherstel in China suiker kunnen aantrekken en last but not least zal elke verbetering in het verkeer tusschen de landen dezer wereld Java als goede leverancier ten goede komen. Moge de toestand dus nog zoo slecht zijn, hij is niet hopeloos en voor den meest pessimistischen beoordeelaar staat wel vast, dat een deel van de Java suikerindustrie zal blijven bestaan en dat de industrie stellig in een misschien wel verre toekomst zich wederom zal ontwikkelen.

* * *

Deze conclusie leidt tot een vraag. Waarom laat de Nederlandsche Regeering de Java suikerindustrie ondergaan, terwijl zij door krachtigen steun de Nederlandsche bietcultuur tracht te redden? Is de bietcultuur beter? Stellig niet. Als thans vrije concurrentie tusschen Java en Nederland werd toegestaan voor de voorziening van de Nederlandsche consumptie, zou Java zonder twijfel winnen. Waarom tracht men het dan niet zóó te regelen, dat Nederland zijn suiker van Java betreft? Waar het Rijk der Nederlanden voorloopig een deel van zijn suikerindustrie moet offeren, lijkt het toch rationeel, als men door steun een deel door de crisis heen wil brengen, het goedkoopst werkende deel te sparen.

Op de potentiële productie van Java, zegt men, beteekent het Nederlandsche verbruik niet veel. In het topjaar 1930 produceerden op Java 179 fabrieken 2.970.000 ton suiker, terwijl het Moederland slechts 230.000 à 240.000 ton zou kunnen afnemen. Men verlieze dan echter niet uit het oog, dat Java thans aan Nederland practisch niets levert en dat er 14 fabrieken van gemiddelde capaciteit op volle kracht zouden kunnen blijven draaien om in de moederlandsche behoefte te voorzien. Dat beteekent heel veel, als men bedenkt, dat in 1934 slechts 40 fabrieken circa 560.000 ton zullen voortbrengen en dat deze getallen voor 1935 nog belangrijk lager zullen liggen.

Wat de steun voor de bietsuiker aan Nederland kost, kan men in het jaarverslag van de Coöperatieve Beetwortelsuikerfabriek en Raffinaderij Roosendaal lezen. De geschatte opbrengst aan suiker en melasse bedroeg f 1.153.393, de regeeringssteun f 913.861. Is het denkbaar, dat een industrie, die thans bijna 80 pCt. steun noodig heeft, het in normale tijden tegen rietsuiker op zal kunnen nemen? Er zal wel niemand zijn, die zich inbeeldt, dat onze Nederlandsche suikerindustrie ooit weer zonder protectie zal kunnen bestaan. Is het dan niet vreemd met die bescherming voort te gaan, waar wij in eigen Rijk *in vrije productie* het geheele kwantum, dat wij behoeven, kunnen voortbrengen?

Het ziet er nog niet naar uit, dat de bietensteun zal vervallen. Hij is voorloopig bepaald op f 11 per 1000 KG. bieten netto.¹⁾ En bovendien bestaat er nog een zoogenaamd „compenseerend” invoerrecht.²⁾ O, arme consumenten!³⁾

De voorstanders van den bietensteun zeggen, dat de biet als hakvrucht feitelijk niet in de vruchtopvolging gemist kan worden. Wat beteekent dit? Economisch is deze stelling volkomen onbegrijpelijk. Als wisselbouw op de gronden, die thans voor de suikercultuur gebruikt worden, noodig is, moet men toch den eisch stellen, dat de producten, die elkaar afwisselen tezamen een loonend bedrijf vormen. Ware dit het geval dan zou de steun overbodig zijn. Het is bovendien bekend, dat ook suikerriet op Java regelmatig afgewisseld wordt met rijst. Dit komt den rijstooft

ten goede daar voor suiker zwaar gemest wordt. Als nu echter suiker en rijst in wisselbouw verlies opleveren, kan men toch geen steunuitkeering verdedigen, omdat riet feitelijk in de vruchtopvolging niet gemist kan worden?

Een ander argument is, dat het wegvallen van het verbouwen, vervoeren en verwerken van suikerbieten een geweldigen terugslag op de werkgelegenheid zou hebben daar de suikerbietenverbouw een van de meest arbeidsintensieve culturen van den Nederlandschen akkerbouw is. Ook de binnenschipperij, spoor- en tramwegen enz. zouden de gevolgen sterk ondervinden, evenals de arbeiders en employé's der suikerfabrieken. De elasticiteit van het Nederlandsche platteland is wel groot, maar niet zoo groot als die van de dessa.

Dit ziet men vaak gedrukt en hoort men vaak bevereren.

Deze argumenten zullen ieder, die belangstelling heeft voor het tropische deel van ons Rijk met stomme verbazing slaan, want er blijkt een volkomen gemis aan saamhorigheidsgevoel ten opzichte van Nederland en Nederlandsch-Indië uit. De rietcultuur is al even intensief als de bietcultuur; ze kan op Java al evenmin gemist worden zonder schrijnende verarming te verwekken, waarover men den laatsten tijd voldoende heeft kunnen lezen; de dessa is wel elastisch, maar dat wil niet zeggen, dat het voor den inlander, die eenmaal in de geldhuishouding is opgenomen geweest geen zware gang zou zijn om naar het gesloten dorp terug te keeren. Hij heeft echter geen keuze en legt zich daarom gelaten neer bij het harde lot, dat hem wordt toebedeeld. Weten de samenstellers van zulke argumenten niets van den nood der cultuur-employé's in Indië? Hoorden zij nimmer dat ook ginds transportbedrijven zwaar lijden onder de suikercrisis? Weten zij niet, dat de tramwegmaatschappijen op Java meer dan eenige transportmaatschappij in Nederland afhankelijk zijn van de suiker? Lazen zij nimmer iets over surséances van betaling, opschorting rentebetaling en aflossing op obligaties voor bedrijven, die voor eenige jaren nog bloeiden? Weten ze niets van Nederlandsche Stoomvaartmaatschappijen, die Indische producten plegen te vervoeren?

Het is wonderlijk, hoe men het in Indië geleden leed zóó ver acht, dat geen bezwaar gevoeld wordt tegen sterke bevoorrechtiging van de Nederlandsche suiker. En toch gaat ook daar in hoofdzaak Nederlandsch kapitaal verloren, tot een bedrag, dat niet met acht cijfers geschreven worden kan. Zou niet ons aller welvaart stijgen als men bietensteun betaalde aan hen, die het planten staakten en dan de suiker betrok van Java? De suikerboeren zouden zich dan vóór kunnen bereiden op het zoeken naar nieuwe cultuur, waartoe zij toch eens zullen moeten overgaan als onze maatschappelijke wanorde voorbijgaat. Het zou eerst wat dwaas lijken, maar men zou in den heden-daagschen economischen warwinkel ook aan dezen maatregel wel wennen.

De Nederlandsche industrieën klagen, omdat Indië zoo weinig nijverheidsproducten afneemt en dringen aan op contingentering ten bate van Nederland. Indië is echter zóó verarmd, dat het niet bij machte is veel te koopen en als het koopt moet het zich tot de goedkoopste markten wenden. Zoo is de toestand en daarin kan alleen verandering komen als de uitvoer van Nederlandsch-Indië hersteld worden kan, want het uitvoerprobleem beheerscht daar alles en in zeer sterke mate den invoer.

Dit bedenke men in Nederland en men overwege dan, dat niet alleen suiker lijdt onder de Nederlandsche steunmaatregelen.

Th. L.

¹⁾ Ca. f 7.— per quintaal suiker, bij een prijs van f 4.40 à f 4.70 per quintaal witte suiker op Java.

²⁾ Van f 2.40 per quintaal.

³⁾ Men zie voor de regeling van den bietensteun hier te lande het artikel van Dr. A. de Graaff, dat elders in dit nummer is opgenomen. (Red.).

BEDRIJFSTELLING 1930.

Hadde wij van de uitkomsten der op 31 December 1930 gehouden Bedrijfstelling reeds in 1931 en 1932 een en ander vernomen door de publicaties over de zeevisscherij en de zeescheepvaart, thans is in het Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek een begin gemaakt met het geleidelijk bekend maken van enkele voorloopige uitkomsten over de andere bedrijfstellingen. Op grond hiervan mag verwacht worden, dat de definitieve uitkomsten niet later gepubliceerd zullen worden dan in verscheidene andere landen, waar in tegenstelling met ons land reeds meermalen bedrijfstellingen zijn gehouden, men dus over de praktische ervaring beschikt, en waar de telling bovendien op een andere, minder gecompliceerde wijze plaats heeft. Men zal zich herinneren, dat de werkgevers er op aangedrongen hebben, bij de bedrijfstelling zoveel mogelijk gebruik te maken van reeds bekende gegevens en gegevens, die toch al voor een ander doel werden verzameld. In verband hiermede zijn de loonlijsten van de Ongevallenverzekering aan de Bedrijfstelling dienstbaar gemaakt. Op deze wijze konden echter uitsluitend de verzekeringsplichtige ondernemingen bereikt worden. Het verzamelen der gegevens werd daarom als volgt geregeld.

Tegelijk met de Volkstellingskaarten werd een groene kaart uitgereikt, waarop alle bedrijfshoofden naam, soort en adres hunner onderneming moesten vermelden en, voor zoover zij onder de industriële Ongevallenwet vielen, bovendien het bedrijfsnummer. Laatsbedoelde bedrijfshoofden behoeften geen verdere gegevens voor de bedrijfstelling te verstrekken, want deze zouden ontleend worden aan de loonlijsten voor de Ongevallenverzekering, die in 1930 speciaal voor de Bedrijfstelling met vele vragen aangevuld waren. De niet-verzekeringsplichtige bedrijfshoofden daarentegen moesten de gegevens verstrekken op het onderste deel van de groene kaart.

In werkelijkheid was dit alles lang niet zoo eenvoudig als het wel lijkt. In de eerste plaats heeft een belangrijk percentage der verzekeringsplichtige bedrijfshoofden de voorschriften verkeerd opgevolgd en hun bedrijfsnummer niet vermeld. Daarbij komt, dat verscheidene ondernemingen slechts voor een deel onder de Ongevallenwet vallen en dat er op den algemeenen regel, dat de gegevens van de loonlijsten gebruikt zouden worden voor de Bedrijfstelling, voor een aantal bedrijven uitzonderingen gemaakt moesten worden, waarbij het Centraal Bureau voor de Statistiek de gegevens hetzij rechtstreeks, hetzij door tusschenkomst van andere Diensten op bijzondere telkaarten moest verzamelen. De invulling zoowel van de groene kaarten als van de loonlijsten en de speciale telkaarten blijkt over het geheel nogal onvolledig en in een aantal gevallen zelfs onjuist geweest te zijn, zoodat op groote schaal raadpleging van beschikbare officiële bescheiden — in de eerste plaats de bedrijfsdossiers van de Rijksverzekeringsbank — en navraag bij de betrokkenen, rechtstreeks of door de Raden van Arbeid, de Scheepvaartinspectie, — de burgemeesters, e.a. noodig was. Om dubbel telling van verzekeringsplichtige ondernemingen te voorkomen en om gegevens betreffende het verzekeringsplichtig en het niet-verzekeringsplichtig deel van een onderneming bij elkaar te krijgen, moest vergelijking plaats hebben van de groene kaarten met de kaarten, waarop de gegevens van de loonlijsten verwerkt waren. Ook bij die vergelijking zijn nog heel wat verschillpunten voor den dag gekomen, die noodzakelijk om opheldering vroegen. Het Centraal Bureau voor de Statistiek is er in geslaagd het materiaal reeds zoover te verbeteren en te vervolledigen, dat al een deel bewerkt kon worden en een aanvang gemaakt werd met het publiceren van voorloopige uitkomsten. De gegevens die men in het Maandschrift van September vindt, hebben betrekking op de vesti-

gingen¹⁾, behorende tot de bedrijfsklassen I (steen, aardewerk, enz.) en III (drukkersbedrijven, enz.).

Wij zullen hier niet uitweiden over het systeem van de gevolgde bedrijfsindeeling, een indeeling, welke in meer dan een opzicht afwijkt van de op het bedrijfsgevaar gebaseerde nomenclatuur van de Statistiek der Ondernemingen van de Rijksverzekeringsbank. Het bestek van dit artikel laat ook niet toe, hierin de vele beschouwingen op te nemen waartoe de nog slechts weinige cijfers, die thans gepubliceerd zijn, reeds aanleiding geven. Wij doen echter een enkele greep.

In klasse I nemen de cementwarenfabrieken met 497 vestigingen een overwegende plaats in. Zij hadden bijna 6200 personen in dienst; 141 van deze 497 fabrieken hielden zich tevens bezig met den bouw en het onderhoud van gebouwen, terwijl 73 tevens een handel in bouwmaterialen hadden. Het aantal baksteenfabrieken en brikkenbakkerijen was 335 met 19.280 personen, w.o. 220 vrouwen.

Van alle in deze bedrijfsklasse werkzamen behoorde 5,6 pCt. tot het vrouwelijk geslacht. Het hoogste percentage vrouwen vindt men in de muurtegel- en bouwaardewerkfabrieken nl. 32 pCt., dan volgen de fijn aardewerkfabrieken met 26 pCt., dan de glasfabrieken (excl. spiegelglas) met 12,5 pCt.

In klasse III nemen de boek-, handels- en courantendrukkerijen met 1986 vestigingen de eerste plaats in. Zij hadden tezamen pl.m. 30.000 personen in dienst, waaronder pl.m. 3500 vrouwen. Onder die 1986 drukkerijen waren er 235, waarin slechts één persoon (het bedrijfshoofd) werkzaam was, terwijl 233 geen krachtwerktuig hadden. 203 drukkerijen hadden tevens een binderij, 254 een uitgeverij en 481 tevens een boekwinkel. Verder waren er 91 steen-, diepdruk- en koperdrukkerijen. Er werden 1161 fotografische ateliers geteld met 2351 personen, w.o. 576 vrouwen.

Hieronder volgt een indeeling der vestigingen naar den omvang van het personeel.

	Aantal vestigingen		Totaal aantal personen		Aantal vrouwen	
	Klasse I	Klasse III	Klasse I	Klasse III	Klasse I	Klasse III
	1 persoon	11,2	28,8	0,3	2,7	0,1
2-5 personen ..	26,5	38,9	2,5	10,9	1,1	12,8
6-10 personen ..	14,0	13,8	3,2	9,8	1,0	8,2
11-50 personen	30,5	14,2	23,7	27,9	8,0	22,3
51-200 personen	15,8	3,7	42,4	30,2	18,0	32,5
meer d. 200 pers.	2,0	0,6	29,9	18,5	71,8	23,4
	100	100	100	100	100	100

De cijfers toonen aan, hoe verschillend de beide bedrijfsklassen opgebouwd zijn, zoowel wat de vestigingen, als het daarin werkzame personeel betreft. De uitkomsten noodigen uit tot een nader bezien van de gegevens betreffende de verschillende tot de bedrijfsklassen samengevoegde bedrijfstellingen. Zoo vindt men het hooge percentage vrouwen in de grootste fabrieken van klasse I terug bij de fijn aardewerkfabrieken. Het percentage vrouwen van bijna 13 in de vestigingen met 2—5 personen in klasse III komt in hoofdzaak voor rekening van de fotografische ateliers, waaraan veelal een winkel verbonden is.

Het volgend staatje geeft het personeel naar leeftijdsklassen (zie bovenaan volgende kolom).

Interessant zijn de gegevens omtrent de machineinstallatie. Voor elke bedrijfstelling zijn vermeld aantal en P.K. der primaire krachtwerktuigen, onderscheiden naar de soort. Ook vindt men aantal en

¹⁾ Een onderneming met b.v. een hoofdkantoor, 2 fabrieken en 12 winkels is als 15 vestigingen in de Bedrijfstelling opgenomen. Het blijkt in de bedoeling te liggen in de definitieve uitkomsten ook overzichten van de ondernemingen en van de technische eenheden (dit zijn de verschillende bedrijven, die in één vestiging worden uitgeoefend) samen te stellen.

	Beneden 21 jaar		21 t/m 49 jaar		50 jaar en ouder		Totaal	
	Man- nen	Vrou- wen	Man- nen	Vrou- wen	Man- nen	Vrou- wen	Man- nen	Vrou- wen
Klasse I	17,4	3	63,4	2,3	13,6	0,3	94,4	5,6
Klasse III	20,4	5,4	54,0	6,6	12,8	0,8	87,2	12,8

P.K. der electromotoren, gedreven door gekochten stroom en gedreven door zelfopgewekten stroom. Van de generatoren en dynamo's is het aantal K.W. vermeld.

Van de 1753 boek-, handels- en courantendrukkerijen b.v. waarin krachtwerktuigen voorkwamen hadden er maar 3 stoommachines (4 met pl.m. 550 P.K.), 56 gasmotoren (60 met 400 P.K.), 31 olie- of benzinemotoren (42 met 1200 P.K.), daarentegen hadden 1699 drukkerijen electromotoren, gedreven door gekochten stroom (10.200 motoren met 23.600 P.K.) en 11 drukkerijen electromotoren, gedreven door zelfopgewekten stroom (362 motoren pl.m. 1000 P.K.). Wel een bewijs, hoezeer de kleine motor in zwang gekomen is.

Jammer genoeg bestaan er voor vroegere jaren geen volkomen vergelijkbare cijfers. Maar er zijn wel gegevens, die ook al is een juiste vergelijking uitgesloten, althans een zekeren indruk kunnen geven van de ontwikkeling der industrie in den loop der jaren. Men denke aan bovengenoemde Statistiek der Ondernemingen van de Rijksverzekeringsbank. In haar eerste statistieken heeft de Bank ook gegevens over krachtwerktuigen gepubliceerd; na 1904 echter niet meer. Wij plaatsen thans naast elkaar enkele totaal-cijfers voor 1904 en 1930, betreffende de geheele bedrijfsklassen I en III, evenwel met de herhaalde waarschuwing dat, om verschillende redenen, een juiste vergelijking niet mogelijk is. 1)

	Klasse I		Klasse III	
	Ondernem- statistiek R.V.B. 1904	Bedrijfs- telling C.B.S. 1930 1)	Ondernem- statistiek R.V.B. 1904	Bedrijfs- telling C.B.S. 1930 1)
Aantal vestigingen ²⁾ w.o. vestigingen w.i. vrouwen.werkz.	1177	1258	1032	3374
Aantal arbeiders op 31 Dec. 1930 . . . . . w.o. vrouwen	—	42474	—	36433
Aant. type-arb. 1904	27821	—	16264	—
Aantal vestig. ³⁾ met krachtwerk ⁴⁾	711	833	542	1920
Stoom- werk- tuigen	{ Aant. vest. — Aantal st.werk ⁴⁾ 12362 Aantal P.K.	{ 151 198 16930	{ — 79 1001	{ 3 4 558
Gas-, benz., olie- moto- ren	{ Aant. vestig. — Aantal gas-, benzine- enz. motor. Aantal P.K.	{ 219 gas, 68 benz., 26 olie. 463 8687	{ — 443 1755	{ 58 gas 31 benz., olie. 104 1679
Electro- moto- ren	{ Aant. vestig. — Aant. elec- tromotoren Aantal P.K.	{ 641 3) 26 4) 4705 59182	{ — 181 510	{ 1866 3) 12 4) 11714 27414
Water- en windra- deren Aantal	19	5	—	—
Gene- rato- ren en dyna- mo's	{ Aant. vestig. — Aant. gene- raten en dynamo's Aantal K.W.	{ — 39 68 5466	{ — — — —	{ — 18913 28 1266

1) De getallen in deze kolommen zijn verkregen door optelling van de in het Maandschrift van het C. B. v. d. Stat. voor de verschillende bedrijfstellingen gepubliceerde cijfers, aangevuld met de cijfers van die bedrijfstellingen, waarvan de gegevens niet afzonderlijk vermeld zijn.

2) Bij de R.V.B. ondernemingen. Bij het C.B.S. vestigingen.

3) Met gekochten stroom.

4) Met zelf opgewekten stroom.

v. D. v. I.

1) Voor enkele bedrijfstellingen, welke in de Ondernemingsstatistiek van de Rijksverzekeringsbank en in de Bedrijfstelling precies dezelfde soort bedrijven omvatten, zou een meer nauwkeurige vergelijking getroffen kunnen worden.

SUIKERBIETENSTEUN.

Tot de groepen, die heden ten dage leven op kosten der gemeenschap, behoren ook de verbouwers van suikerbieten. Zoo werd dezer dagen de regeling van den steun aan de suikerbietensteun 1933 gepubliceerd, waarbij wij een oogenblik willen stilstaan.

De steunregeling voor de bietenteelt is een z.g. garantie-regeling, waarvan de verschillende radereen op eenigszins eigenaardige wijze in elkaar grijpen. Ter verduidelijking van hetgeen hieronder zal volgen, is het noodig de hoofdpunten van deze regeling even kort weer te geven.

Men maakt bij deze regeling geen gebruik van een directe uitkeering van rijkswege, maar laat de uitkeering door de fabriek geschieden. Deze zal den boeren f 11 per 1000 KG. bieten betalen. De regeering geeft aan de fabriek de middelen, waaruit deze den gegarandeerden prijs kan betalen. Uiteraard kan dit bedrag niet tevoren worden vastgesteld, omdat de opbrengst van de verschillende producten niet vaststaat. Daarom heeft men een regeling ontworpen, waarbij de regeering aan de fabrieken zal vergoeden de kosten onder aftrek van de opbrengst, waarvoor, zooals wij nog nader zullen zien, bepaalde regels zijn voorgeschreven.

Wij willen allereerst de technische details van deze regeling bezien om daaraan later nog enkele principiële beschouwingen vast te knopen.

Wanneer een leek deze regeling beziet, zoo zal hij waarschijnlijk concluderen, dat de steun aan de boeren ten hoogste f 11 per 1000 KG. bieten zal bedragen of zooveel minder als noodig zal zijn om een prijs van f 11 per 1000 KG. bieten te doen uitbetalen. Wij schrijven, waarschijnlijk, want bij nadere bestudeering kan er gerechte twijfel rijzen of het voor steun betaalde bedrag inderdaad niet hooger is.

Laten wij eens zien, op welke wijze de door het Rijk aan de fabrieken uit te keeren steunbedragen worden berekend. Het desbetreffende artikel (art. 14) luidt als volgt:

„Het aan de fabrieken uit te betalen bedrag zal worden berekend als volgt: Voor elke 1000 KG. nettogarantiebieten, welke de fabriek heeft ontvangen, zal haar worden uitbetaald het verschil tusschen een bedrag van f 21,50 en de berekende gezamenlijke opbrengst van suiker, pulp en melasse per 100 KG. garantiebieten. . . . .”

De fabriek ontvangt dus voor iedere 1000 KG. bieten, die zij gaat verwerken f 21,50, omdat, hetgeen zij van het Rijk minder dan dit bedrag ontvangt, door haar geïncasseerd wordt als opbrengst harer producten. Aangezien de fabriek verplicht is den boeren f 11 voor de bieten te betalen, krijgt zij dus voor de verwerking daarvan f 10,50. Hoewel het uiterst moeilijk is hierover afdoende gegevens te publiceeren, moet toch, mede op grond van voor enkele jaren gepubliceerde cijfers omtrent de verwerkingskosten¹⁾, worden aangenomen, dat het bedrag van f 10,50 belangrijk te hoog is en 1 à 2 gulden lager gesteld kan worden. Nemen wij hiervan het gemiddelde, zoo wil dat zeggen, dat de suikerfabrieken voor iedere 100 KG. suiker, die zij produceeren, f 1 te veel ontvangen uit hoofde van te hoog geraamde verwerkingskosten.

Een tweede punt vraagt vervolgens onze aandacht. Wat als opbrengst zal worden gerekend, laat zich als volgt bepalen: voor suiker de noteering voor loco Amsterdam vermeerderd met f 1,90. Deze vermeerdering vindt o.m. haar oorsprong in het z.g. compenserend invoerrecht van f 2,40 per 100 KG., dat op geraffineerde suiker wordt geheven. Nu is de vraag of het bedrag gevormd door de samentelling van locoprijs + f 1,90 inderdaad in overeenstemming is met het bedrag, dat de fabrieken van haar suiker maken.

1) H. F. Bultman Hzn. De financiële opzet, benevens de gespecificeerde bedrijfsresultaten in de Nederlandsche Suikerindustrie.

Wij stellen hiertoe naast elkaar de prijzen volgens de officiële notering van de Centrale Suikermaatschappij en die van de Amsterdamsche markt loco over de laatste maand en wel op de data, waarop de C.S.M. haar prijzen veranderde.

Datum	Prijs C.S.M.	Accijns	Netto prijs suiker C.S.M.	Loco-notering A'dam	Verskil	Verskil uit hoogte van qual. enz.	Benutting invoerrecht	Benutting volgens Rijk	Extra benutting
30 Oct.	46,—	38,25	7,75	4,87½	2,87½	0,70	2,17½	1,20	0,97½
6 Nov.	45,90	38,25	7,65	4,62½	3,02½	0,70	2,32½	1,20	1,12½
9 „	45,80	38,25	7,55	4,62½	2,92½	0,70	2,22½	1,20	1,02½
15 „	45,65	38,25	7,40	4,37½	3,02½	0,70	2,32½	1,20	1,12½
20 „	45,50	38,25	7,25	4,50	2,75	0,70	2,05	1,20	0,85
27 „	45,60	38,25	7,35	4,62½	2,72½	0,70	2,02½	1,20	0,82½

Zooals men ziet, bestaat er een belangrijk verschil tusschen den prijs van de beetwortelsuikerfabrieken en de loco-notering Amsterdam. Dit prijsverschil vindt zijn oorzaak in twee verschijnselen. In de eerste plaats zijn de beide producten niet voor directe vergelijking vatbaar. De suiker, welke door de Nederlandsche fabrieken wordt geleverd is van iets andere kwaliteit dan de buitenlandsche suiker van de termijnmarkt. Deze laatste, welke gebaseerd is op Java No. 25, is wel geschikt voor industrie, doch niet voor winkelgebruik, terwijl de bietsuiker wel voor beide geschikt is. Dientengevolge heeft de bietsuiker een wat hogere waarde, welke, al is dit waardeverschil niet gemakkelijk uit te drukken, gesteld kan worden op *f* 0,50 per 100 KG. Voorts moet men er rekening mede houden, dat de loco-prijzen op de termijnmarkt zijn bedoeld als op ceel liggende, zoodat daarop nog drukken de kosten van het afleveren op wagen, welke op 20 cts. gesteld kunnen worden. In totaal komt men dus tot een waardeverschil van *f* 0,70.

Blijft nog te verklaren een prijsverschil van *f* 1,20, welk bedrag zijn basis vindt in het invoerrecht van *f* 2,40 per 100 KG. geraff. suiker, waardoor de prijzen in het binnenland hooger kunnen zijn dan op de wereldmarkt, wier notering door Amsterdam loco wordt gerepresenteerd. Klaarblijkelijk wordt aangenomen, dat dit bedrag slechts voor de helft kan worden uitgebuit. Hij, die de loco-notering met de prijzen der bietsuiker vergelijkt, zal echter spoedig ervaren, dat dit verschil niet *f* 1,20 bedraagt, maar regelmatig schommelt tusschen *f* 2 en *f* 2,40. Of wel de werkelijke opbrengst van deze suiker is ongeveer *f* 1 meer dan de door de regeering berekende opbrengst. Door deze te lage berekening ontvangen de fabrieken wederom een extra-steun van ongeveer *f* 1 per 100 KG. suiker.

Het is duidelijk, dat deze regeling een verkapt steun aan de bietsuikerfabrieken inhoudt. Behalve steun, die ten laste der gemeenschap komt, heeft de regeering aan de fabrieken met deze regeling tevens een strijdmiddel tegenover den import van geraffineerde suiker gegeven. Doordat de prijs, welken de fabriek aan de regeering moet verantwoorden, zoo veel lager is, kan zij tot ongeveer een gulden beneden den loco-marktprijs gaan. Dat dit bedrag bij een prijs van *f* 4,50 den import van raffinade zeer moet bemoeilijken, spreekt vanzelf.

De huidige regeling opent daarnaast ook de mogelijkheid van een directen steun, nl. indien de opbrengst van suiker, pulp en melasse beneden het bedrag van *f* 10,50 blijft. Dit gevaar is niet geheel denkbeeldig. Immers pulp en melasse brengen tezamen ongeveer *f* 2,25 op, zoodat de 140 KG. suiker (opbrengst van 1000 KG. bieten) ten minste *f* 8,25 op moet brengen. Hieruit volgt dus, dat de prijsgrens waarbij uit deze regeling officieel steun aan de fabrieken voortvloeit, is gelegen bij *f* 5,90 per 100 KG. of wel, gezien de marge van *f* 1,90, bij een Amsterdam loco-prijs van *f* 4,—. Bij dien prijs zijn de bieten een volkomen waardeloos product geworden; daalt hij daaronder, zoo kan zelfs van een negatieve waarde

gesproken worden in dien zin, dat de kosten om haar tot suiker te verwerken hooger zijn dan de waarde van de daarmede gewonnen suiker. Uit een en ander volgt, dat bij de momenteele notering van ongeveer *f* 4,75 loco, de bieten ongeveer *f* 1,— per 1000 KG. waard zijn. Zulks, terwijl voor het verkrijgen daarvan een steun wordt gegeven van ruim *f* 14,— (*f* 11,— directe steun en ruim *f* 3,— uit invoerrecht) per 1000 KG. bieten of wel van ruim *f* 10,— per 100 KG. suiker. En dat, terwijl men die op Java voor *f* 5,— wil maken. Dank zij een dergelijke rigoureuze steunpolitiek kunnen wij uit de dagbladen vernemen, dat de coöp. suikerfabriek Dinteloord recordhoeveelheden verwerkt en dat het de bedoeling van de directie is de capaciteit nog hooger op te voeren.

* *

Tot zooverre de details dezer regeling. Wat ons echter het meest interesseert is wel, of daaruit ook tendenzen kunnen voortvloeien, die zouden kunnen werken in de richting van het herstel van meer normale economische verhoudingen. Het is toch duidelijk, dat wij onmogelijk kunnen voortgaan met het op zoo breede basis subsidieeren eener niet levensvatbare industrie. Het is onmogelijk om jaarlijks ongeveer *f* 17 miljoen steun te geven. Wij doen deze uitkeering wel uit het Landbouwcrisisfonds, maar dat staat gelijk met zichzelf zand in de oogen strooien. De moeilijkheden in de suiker zijn geen verschijnselen, die inhaerent zijn aan de crisis. Zij hebben een blijvenden oorsprong, te weten de goedkoopere productiemethoden elders. Uit de bovenstaande berekening kan men becijferen, dat de suikerbiententeelt zonder steun eerst rendabel zal zijn als de prijs *f* 13,75 per 100 KG. suiker bedraagt. Dat een dergelijke prijs naar menselijke berekening binnen afzienbaren tijd tot de onmogelijkheden behoort, zal een ieder toegeven. Daarom zijn maatregelen noodig, die hetzij moeten leiden tot een inperking dezer teelt, hetzij tot een diepgaande reorganisatie.

Maar noch het een, noch het ander zal men in de grondgedachten dezer regeling terugvinden. Zeker de maximum-hoeveelheid bieten is vastgelegd, maar de hoeveelheid is zoo groot, dat hieruit geen beperking van beteekenis voortvloeit. De bebouwde oppervlakte is weliswaar minder dan in de jaren 1923—'30, maar groter dan in de jaren 1931 en 1932.

1930	57.544	H.A.
1931	37.477	„
1932	40.063	„
1933	47.343	„

Evenmin is er in deze regeling iets te vinden, dat zou kunnen wijzen, dat men ernstig wil trachten bestaande fouten te herstellen. Om slechts een der meest ernstige te noemen: reeds jarenlang is er op gewezen, dat de bietenbouw slechts dan de meeste voordeelen afwerpt als hij wordt beoefend in vele bedrijven in matigen omvang. Verschillende schrijvers berekenden, dat de optimale omvang 15 pCt. van den voor akkerbouw gebruikten grond is. In Nederland echter is de toestand — resultaat van de gouden jaren na 1920 — precies omgekeerd en treft men een zeer eenzijdigen bietenbouw aan in een relatief klein aantal bedrijven, met het gevolg, dat de verbouw in enkele streken grooten omvang heeft aangenomen, terwijl in de rest van het land die cultuur van weinig of geen belang is. Dit verschijnsel culmineert in Zeeland en West Noord-Brabant, waar de cultuur sterk gecentraliseerd is en waar ongeveer de helft van alle bieten worden verbouwd, met het gevolg, dat de omvang van de cultuur daar de 15 pCt. verre te boven gaat. Hoewel er reeds lang op gewezen is, dat de bienteelt slechts voordelig is in gemengde bedrijven en dat de teelt in Zeeland een veel te grooten omvang heeft aangenomen, wordt geen hand uitgestoken om hierin eenige verbetering te brengen. Hoe gemakkelijk zou dit bij een regeling als deze niet geweest zijn. Maar men geeft er de

voorkeur aan alles bij het oude te laten en ook de bestaande wantoestanden rustig te continueeren.

Dat men in de bedoelde regeling tevergeefs zal zoeken naar eenige richtlijnen voor de toekomstige ontwikkeling van de bietenteelt, zal na het voorgaande niemand verwonderen. Dat de suikerindustrie in Nederland in haar huidige vorm ten doode opgeschreven is, is den samenstellers dezer regeling klaarblijkelijk ontgaan en zij lieten kostbaren tijd en geld verloren gaan, toen zij besloten de cultuur weder een jaar op de oude voet voort te zetten. Een liquidatie of reorganisatie der suikerindustrie is onvermijdelijk en hoe eerder wij daartoe besluiten des te beter het is.

Reeds verkondigden een aantal schrijvers, dat de suikerindustrie geliquideerd zal moeten worden. Ware het dat de suikerindustrie voor ons slechts beteekenis had als producent van suiker, zoo zouden wij hiermede instemmen. Waar zij echter daarnevens van groote beteekenis is voor de veeteelt, meenen wij, dat voorshands een reorganisatie meer noodzakelijk zal zijn.¹⁾ Maar deze is dan ook dringend geboden en kan, economisch beschouwd, geen uitstel lijden.

Laat ons hopen, dat de Regeering het volgend jaar een meer gelukkige hand zal hebben.

Dr. A. DE GRAAFF.

¹⁾ Voor een reorganisatie-schema verwijzen wij naar de artikelen, welke zijn verschenen in de Maasbode van 23, 24 en 27 Mei 1933.

NIEUWE REGELING VAN DE THEERESTRICTIE.

Men schrijft ons uit de kringen van de thee-cultuur:

Dezer dagen werd het restrictiepercentage bekend gemaakt, voorgesteld door de Internationale Thee Commissie voor het tweede restrictiejaar, ten bedrage van 12½ pCt. op de basis-uitvoer-quota (1931 voor Ned.-Indië).

Zooals bekend, bedraagt het restrictiepercentage voor het loopende restrictiejaar (1 April 1933—31 Maart 1934) 15 pCt. van de standaarduitvoeren van Ned.-Indië, Britsch-Indië en Ceylon, welke voor de geheele restrictie-periode van 5 jaar als volgt zijn vastgesteld:

	in 1000 KG.
Ned.-Indië	78.745
Britsch-Indië	173.545
Ceylon	114.091

Dat de restrictie, die deze uitvoerlanden zich *intern* moeten opleggen, veel groter is, behoeft wel geen nader betoog, wanneer men bedenkt, dat — afgezien van seizoen-invloeden, die vooral in Noord Britsch-Indië van belang kunnen zijn — de deelnemende landen zich bij een restrictiepercentage van 0 pCt. toch groote beperkingen zouden moeten opleggen als gevolg van het in productie komen van jonge tuinen, die vóór de restrictie-regeling werden aangelegd en die vooral op Sumatra verhoudingsgewijs zeer omvangrijk zijn.

Uiteraard moet het voor de Internationale Thee Commissie geen gemakkelijke taak zijn geweest om het eens te worden over het restrictiepercentage voor 1 April 1934 tot 31 Maart 1935, daar nog niet eens met zekerheid kon worden gezegd, hoe de resultaten van het eerste restrictiejaar zullen zijn op ulto. Maart a.s. of liever nog een maand later, wanneer die uitvoer-quota de Europeesche distributie-centra zullen hebben bereikt.

* * *

Wij zullen niettemin een poging wagen, ons van de resultaten een beeld te vormen. Uitdrukkelijk zij hierbij vooropgesteld, dat voorspellingen als deze maar uiterst betrekkelijke waarde hebben, daar er te veel onzekere factoren zijn, die daarbij een rol spelen. Met name geldt dit voor het verbruik; dat natuurlijk voor

een groot deel afhankelijk is van de toekomstige conjunctuur.

Beschouwt men de voorraden van Amsterdam—Londen als de surplus-wereldvoorraden, vermeerderd men deze met de (gerestricteerde) uitvoer-quota der restrictie-landen en de te verwachte uitvoeren van Japan, China en Formosa en trekt men van deze uitkomst af de vermoedelijke consumptie, dan benadert men de surplus-voorradcijfers aan het einde van het restrictie-jaar. Hierbij is eenvoudigheidshalve uitgegaan van de, strikt genomen niet juiste, veronderstelling, dat de voorraden te Londen en Amsterdam de eenige zijn. Vandaar dat hierboven slechts over surplus-voorraden werd gesproken.

Uitgaande van de bekende voorraden van Amsterdam en Londen begin Mei 1933, en den uitvoer van Japan, China en Formosa aannemende op 71.721 ton, waarbij op een vermeerdering van den uitvoer in de tweede helft van het eerste restrictie-jaar ten opzichte van het overeenkomstige tijdperk in 1932—'33 met 20 pCt. wordt gerekend, komt men tot de volgende becijfering. Die vermeerdering met minstens 20 pCt. is o.i. alleszins verdedigbaar, omdat de uitvoer van die, niet aan de restrictie deelnemende landen sinds de restrictie sterk gestegen is (gedurende het eerste halfjaar der restrictie reeds met ruim 15 pCt.) en in verband met de prijsstijging waarschijnlijk nog verder zal toenemen.

Voorraad Londen/Amsterdam 1 Mei 1933	123.322 ton
Uitvoerquota restrictielanden 1/4/'33—31/3/'34	311.424 "
Uitvoer Japan, Formosa en China:	
April/Sept. 1932 — 31.765 ton	
" " 1933 — 36.614 "	36.614 "
is vermeerderd met 15¼ pCt. t.o.v. 1932	
Oct./Mrt. 1932/'33 29.256 ton	
" " 1933/'34 35.107 "	35.107 "
aangenomen vermeerdering 20 pCt. t.o.v. 1932	
	506.467 ton
Verbruik 1928/'31 gemidd. 410.276 ton	
1932 pl.m. 409.000 "	
1933/'34 geschat 405.000 "	405.000 "
Voorraad Londen—Amsterdam 1 Mei 1934 ...	101.467 ton
Uitvoerquota restrictie-landen 1934/'35	320.583 "
Uitvoer Japan, Formosa en China:	
Vermeerdering 20 pCt. t.o.v. 1932	73.225 "
	495.275 ton
Verbruik 1934/'35 geschat	405.000 "
Voorraad Londen/Amsterdam 1 Mei 1935	90.275 ton

Het verbruik van thee vertoont een iets dalende tendens wegens de hogere invoerrechten en de verminderde koopkracht der consumenten. Wanneer wij derhalve het verbruik op 405.000 ton per jaar stellen, blijven wij waarschijnlijk aan den veiligen kant.

De voorraden per 1 Mei 1934 blijken dan ruim 100.000 ton te zullen bedragen. Aan het eind van het tweede restrictiejaar komen wij tot een totalen voorraad te Londen/Amsterdam van ruim 90.000 ton, waarbij rekening is gehouden met het verlaagde restrictiepercentage.

Wij achten de verlaging van het percentage een wijs voorstel der Internationale Thee Commissie; daar handhaving van het huidige quotum ook over 1934/'35 vermoedelijk een voorraad van even 80.000 ton in Mei 1935 tot gevolg zou hebben gehad. Een dergelijke kleine voorraad zou waarschijnlijk tot een geforceerde prijsverhooging aanleiding kunnen geven, gepaard gaande met een verdere inkrimping der consumptie, waardoor een steeds verdergaande restrictie noodig zou worden.

Door de kleine verruiming in de uitvoeren wordt tevens het gevaar verminderd dat de „outsider“-landen teveel van de opofferingen van de andere landen zouden profiteren.

HERVORMING VAN BANK- EN CREDIETWEZEN.

II (Slot).

De Heer F. M. Wibaut te Amsterdam schrijft ons: Prof. Verrijn Stuart heeft tegen onze voorstellen nog een tweede groote bezwaar:

„Zeer bedenkelijk is ook het tweede desideratum, dat in de conclusie sub a. wordt genoemd. Daarin wordt verlangd, dat de centrale bank als concurrente van de andere banken zal optreden. Inzonderheid heeft men daarbij blijkens de toelichting de binnenlandsche credietverleening op het oog gehad. Het gevaar wordt hier geducht, dat deze, als zij in handen is van particuliere winstmakers, te duur zal worden. Gestreefd moet daarom worden naar zoo goedkoop mogelijk crediet.

Dit voorstel komt ons geheel verkeerd voor. Wil een centrale bank haar rol naar behooren vervullen, zoo zal zij er op uit moeten zijn om in hausseperioden remmend te werken, haar disconto te verhoogen en activa af te stooten ter vermindering van de geldcirculatie, terwijl zij in tijden van depressie moet streven naar het omgekeerde: lage rente en uitbreiding van circulatie, zulks teneinde de golven der conjunctuur, voor zoover deze voor monetaire beïnvloeding vatbaar zijn, zooveel doenlijk te verzachten. Deze taak kan de centrale bank het best vervullen, wanneer zij in normale tijden haar activa beperkt tot vlot verhandelbare of gemakkelijk realiseerbare effecten en credieten, zooals courant overheidspapier, prima wissels en belenningen, e.d. Gaat zij echter een bedrijf opbouwen, als dat van de particuliere banken, zoo beperkt zij haar eigen bewegingsvrijheid enorm. De taak, waarvoor zij zich gesteld ziet, t.w. die van hoogste controle-organ der geldcirculatie en der korte credietverleening, geraakt te eerder in het gedrang, naarmate de centrale bank zelf meer gebonden is aan bepaalde groepen van cliënten.

Bedenkelijk is dit alles vooral ook daarom, omdat het geschiedt onder het motto van „goedkoop crediet”. Het kon nu toch langzamerhand genoegzaam bekend zijn, dat voor een waarlijk vruchtbare ontwikkeling van het economisch leven een streven naar duurzaam goedkoop crediet uit den boeze is, omdat het de inflatorische invloeden in het economisch leven versterkt, en daardoor uiteindelijk na een inflatorische hausse hevige terugslagen veroorzaakt. De ware rentepolitiek bestaat in het opvoeren van den rentestand in hausses, snel en krachtig, teneinde excessen op het gebied der credietverleening en der daarop gebaseerde geldcreatie te voorkomen, om dan in tijden van omslag de gelegenheid te hebben den rentestand eveneens snel en drastisch te verlagen, een en ander gepaard gaande met en gesterkt door open-markt-politiek. Niet een regel van „goedkoop crediet” dus, maar een politiek van afwisselend hooge en lage rente in verband met de schommelingen der conjunctuur.”

Hier moet allereerst een misverstand worden weggenomen.

Paragraaf 30 van het gewijzigde Socialisatieprogramma 1933 spreekt niet van „goedkoop crediet” zonder meer, maar van „zoo goedkoop mogelijk crediet”.

Prof. Verrijn Stuart heeft de uitdrukking „zoo goedkoop mogelijk” wel gelezen. Maar het lijkt vrij wel uitsluitend het woord „goedkoop” dat hem daarin heeft getroffen.

Wat verstaan wij, bij de leiding van de geheele credietvoorziening van het land door een gemeenschapsorgaan, onder „zoo goedkoop mogelijk crediet”?

Wij verstaan er onder crediet, verleend op commercielen grondslag; waarbij alle belangen van het bedrijfsleven worden gediend.

Aanvaarden van „commercielen grondslag” sluit in, het berekenen van rente, die hoog genoeg is om alle kosten aan de credietverzorging verbonden te dekken. Ook om met risico's, aan de credietverleening verbonden, rechtstreeks rekening te houden. Ook om met het oog op de wisselende betekenis die deze risico's kunnen bieden in tijden van gunstigen en ongunstigen gang van het bedrijfsleven, eenige reserve te kweken.

De kosten van credietverzorging over het heele land zullen niet klein zijn. De beheerende circulatiebank zal veel bijkantoren en veel agentschappen moeten hebben, over het geheele land verspreid, om de belan-

gen van landbouw, nijverheid en handel in alle landstrekken te dienen. De leiding dezer uitgestrekte credietverzorging zal zich de beste deskundigen moeten verzekeren. Ook bij het vooropstellen van goed beleid bij de beoordeeling der credietwaardigheid zal verlies niet geheel zijn te ontgaan. Met dit element valt in de rente te rekenen. Dit element is wisselvallig. Vooral in tijden van ongunstig bedrijfsleven, hetzij over de geheele lijn, hetzij voor enkele afdeelingen daarvan.

Hoewel nu bij de leiding van deze credietverzorging op den voorgrond staat, dat de bemoeiing niet op het maken van winst is gericht, alleen er op gericht is om alle belangen van het bedrijfsleven te dienen, zal voorzichtig beleid er allicht toe leiden, dat min of meer regelmatig, na dekking van alle kosten en verliezen en na voorziening in risico's, toch nog een overschot blijft. Dit gebeuren wordt niet van meet af uit den boeze geacht. Wij lezen op bladz. 28 van de brochure „Socialisatie 1933” het volgende:

„Wordt er dan met de verzorging van de credietverleening aan het bedrijfsleven winst gemaakt, dan kan aan deze winst of aan een deel ervan, een bestemming worden gegeven om het bedrijfsleven te bevorderen in die gevallen, waar het verlenen van crediet, commercieel gezien, niet of nog niet de vereischte waarborgen biedt.”

Er is dus bij ons geen afkeer van bedrijfsoverschot bij gemeenschapsbedrijf.

Doch wij duchten inderdaad het gevaar, zooals Prof. Verrijn Stuart zeer juist ziet, dat de credietverleening voor het bedrijfsleven „als zij in handen is van particuliere winstmakers, te duur zal worden of te duur zal blijven.”

Hier staat het „gevaar” niet ver van de werkelijkheid. Het „gevaar” is de werkelijkheid. De „particuliere winstmakers” houden bij het berekenen der rente die zij van de credietbehoevenden zullen verlangen, niet op, waar het gemeenschapsbedrijf wél ophoudt. Het staat zóó, dat de „particuliere winstmakers”, wanneer zij hebben vastgesteld wat noodig is tot dekking van kosten der credietvoorziening, wat noodig is voor aanvaarding van risico's, eigenlijk eerst beginnen. Boven en behalve deze onafwijsbare elementen komt hun winst. Winst voor hun aandeelhouders, winst onder den naam van tantièmes voor directie en hare naaste medewerkers.

Wie neemt hen de opnemings kwalijk van dit element in de berekening der rente die het bedrijfsleven hen voor de credietverleening moet vergoeden? Geen redelijk mensch. Het is van „particuliere winstmakers” de economische functie.

Zelfs, gaat ons voorstel zoover, dat het aan de particuliere banken nog niet wil beletten, met de credietverleening aan het Nederlandsche bedrijfsleven voort te gaan.

Bij dit voortgaan echter ervaart het particuliere bankbedrijf dan inderdaad de „concurrentie” van het gemeenschapsbedrijf. Wordt deze haar te sterk, dan mag zij hare verzorging van de binnenlandsche credietverleening staken.

Hier heeft Prof. Verrijn Stuart een gelegenheid laten voorbijgaan om ons voor onze bescheidenheid lof te brengen. Wij beperken de credietverleening als gemeenschapszorg tot de behoefte van het bedrijfsleven in Nederland. Zonder echter de belofte te doen, dat dit steeds zoo zal blijven. Naarmate in andere landen de Staat als gemeenschapsorgaan de credietvoorziening als zijn taak zal aanvaarden, zullen wij ten opzichte van socialisatie van het particuliere bankwezen stoutmoediger staan dan thans. Doelmatige socialisatie ziet zich tot geleidelijkheid verplicht. Op het oogenblik achten wij het niet doelmatig met een eisch van gemeenschapsbeheer, oftewel socialisatie, verder te gaan dan geldcreatie, geldcirculatie, en credietverzorging voor zoover het bedrijfsleven in Nederland die vereischt. Doch deze gemeenschaps-

voorziening willen wij aan het particuliere winstbedrijf onttrekken.

Zoo staan wij ook tegenover Professor Verrijn Stuart in zijn stelling, dat de circulatiebanken door de bepaling van wisseldisconto, beleeningsrente enz., invloed moeten oefenen op de conjunctuur.

De gedachte, dat de centrale banken van verschillende landen, particuliere centrale banken dus, in enge samenwerking met elkander, de conjunctuur in het internationale bedrijfsleven zouden regelen, roerden wij reeds aan. Wij stellen op den voorgrond, dat het feit, dat deze geldinstituten van die regeling tot nu toe niets hebben terechtgebracht, voor ons geen argument is, dat ze het niet zouden kunnen. Om het te kunnen zou zeker hun samenwerking veel hechter moeten zijn en veel algemeener dan op dit oogenblik in den gezichtskring ligt. Doch wij sluiten de mogelijkheid niet uit, dat die internationale samenwerking tusschen circulatiebanken, zoo sterk en zoo algemeen zou kunnen worden, dat de dan te voeren rentepolitiek en leiding van crediet- en geldcirculatie, in de regeling van de conjunctuur een sterk element zou kunnen zijn. Wij zien het als strijdvraag. Doch zijn geneigd die voorloopig ontkennend te beantwoorden.

Doch gesteld, dat het zou kunnen. Moet dit pogen dan bevorderd worden door den Staat als gemeenschapsorgaan?

Voor zooveel betreft particuliere circulatiebanken ligt ons afwijzend antwoord voor de hand. Want dit zou zijn de verheffing der samenwerkende geldmachten, van het internationale bankkapitaal, tot „heerschappij” over het internationale bedrijfsleven. Er is geen enkele reden om aan te nemen, dat deze particuliere internationale „bankheerschappij” „een waarlijk vruchtbare ontwikkeling van het economische leven” zou dienen. Deze internationale bankheerschappij zou in de eerste plaats dienen, de belangen van het internationaal bankkapitaal. Zij zou de „vruchtbare ontwikkeling van het economische leven”, de woorden zijn van Prof. Verrijn Stuart, slechts dienen, voor zoover deze geacht werd samen te vallen met haar winstbelang. Zij zou die „vruchtbare ontwikkeling” dienen, op vergelijkbare wijze als bij monopolistische beheersching van productiegebieden en verbruiksgebieden, het verbruikersbelang wel wordt gediend. Bijkomstig. Incidenteel.

Zouden wij dan ook afwijzend staan, ten opzichte van de samenwerking van staatscirculatiebanken, elk op zichzelf organen eener staatsgemeenschap, in de poging tot regeling der wereldconjunctuur?

Ja. Doch op andere gronden.

Deze gronden kunnen, in deze beschouwing, slechts zeer vluchtig worden aangegeven. In de begeerte om ten opzichte van de wereldconjunctuur regelend, op te treden, gaan wij verder dan Prof. Verrijn Stuart. De „regeling” van stijging en daling in conjunctuur die ons voor oogen staat, is de opheffing van deze periodes. Opheffing, door het tot stand brengen van evenwicht tusschen het verbruiksvermogen der menschheid en het productievermogen waarover zij beschikt. Het scheppen van dit evenwicht, met beheersching van onvermijdbare natuurlijke schommelingen in de productie van talrijke grondstoffen, moet de uitkomst zijn van overneming door gemeenschapsorganen van de particuliere productie van levensnoodigheden in alle landen. De uitkomst dus van socialisatie der productie in alle landen, welke socialisatie in elk land van meet af aansluiting zoekt bij de rationeële voorziening door internationale gemeenschapsorganen te verzorgen. Socialisatie dus die nationaal en internationaal, elkander aanvullend, uitgaat van de erkenning, dat de aarde door de economische ontwikkeling van de 19e en de 20ste eeuw, is geworden tot één productiegebied. Eén aaneengesloten productiegebied, dat moet worden georganiseerd

tot een gebied van wereldvoorziening en wereldverbruik.

Voor ons dus moet de opheffing der periodieke economische crises, worden bereikt door deze nationaal en internationaal georganiseerde ordening van productie en koopkrachtig verbruik.

Er vloeit hieruit voort, dat wij Prof. Verrijn Stuart niet kunnen volgen in zijn bezwaren tegen de door ons voorgestelde hervorming in leiding van geldcreatie, geldcirculatie en credietvoorziening, op grond van het argument, dat de circulatiebank, zooals wij die willen, zelfs niet zou beproeven regelend op te treden ten opzichte van de conjunctuur, gesteld al, dat dit nationaal mogelijk ware.

Op eenige andere punten echter kunnen wij Prof. Verrijn Stuart geruststellen. Dat ook de door ons gedachte circulatiebank als gemeenschapsorgaan, zorg zal dragen voor de vereischte mate van likwiditeit; dat zij het belang zal zien van handhaving, zoover het nationaal in hare macht blijft liggen, der stabiliteit van ons geldwezen, het is alles in de toelichting onzer voorstellen te lezen. Een circulatiebank gemeenschapsorgaan, kan, wij herhalen het, deze belangen evengoed verzorgen, en beter, dan eene circulatiebank beheerd door een particuliere directie met particulier kapitaal dat winst verwacht.

Prof. Verrijn Stuart stemt in met onzen eisch, inderdaad geen uitsluitend socialistische eisch, van toezicht op de geheele gestie van het bankwezen. Niet uitsluitend dus toezicht op het emissiebedrijf, doch op de uitoefening van alle voorname functies van de banken, credietverleening enz.

Is het noodig hiervoor een afzonderlijk orgaan in het leven te roepen: een Kamer voor het Bankwezen? vraagt Prof. Verrijn Stuart. Is het niet beter die taak te leggen in handen van de daarvoor zeer geëigende Centrale Banken?

Op den voorgrond stellend dat de Centrale Bank, die dan met dit toezicht zal worden belast, zal zijn een gemeenschapsorgaan in den geest van ons voorstel, valt allicht over dit punt nog te spreken. Het lijkt ons een vraag van doelmatigheid. Voor hare overweging is allicht, eer onze voorstellen tot uitvoering komen, nog tijd. Tegen toezicht op spaarbanken en hypotheekbanken (voor ons in afwachting hunner overneming door de gemeenschap) heeft Prof. Verrijn Stuart in het geheel geen bezwaar.

Een afzonderlijk uitvoerig deel van zijn opstel wijdt Prof. Verrijn Stuart aan de financiering van de industrie.

Er wordt, zegt hij, hierover in de brochure „Socialisatie 1933” niet gesproken. Dit eischt opheldering onzerzijds.

In ons Verkiezingsprogramma voor 1933 vermeldt art. 6: „Oprichting van een Industriebank ter bevordering der binnenlandsche nijverheid en van een staats hypotheekbank. Voorbereiding van een Staatsverzekeringsbedrijf.” Het urgentieprogramma van de S.D.A.P. vermeldt de „Industriebank” als dringende eisch.

Er is echter tusschen deze verschillende formuleringen ten opzichte van gemeenschapszorg voor credietvoorziening geen enkel verschil. Ons socialisatieprogramma 1933 stelt de credietverzorging voor het geheele bedrijfsleven als eisch van gemeenschapszorg. Het wijst de Circulatiebank aan voor de opperste leiding dezer geheele credietvoorziening.

De industrie is van het bedrijfsleven een belangrijk onderdeel. Wij zien het als een vraag van organisatie en doelmatigheid, of bij de uitvoering onzer voorstellen een zelfstandige Industriebank dient te worden opgericht, dan wel of de credietvoorziening in haar vollen omvang voor de industrie, een onderdeel kan uitmaken in de leiding van de algemeene credietvoorziening door de Centrale Bank.

Een goede credietvoorziening voor de industrie, vereischt twee scherp te onderscheiden soorten van

credieten, credieten op korten termijn en credieten op langen termijn. Credieten op korten termijn dienen als hulp in de tijdelijke financiering van voorraden en vorderingen, zij worden uit de inkomsten van het bedrijf telkens afgelost. Credieten op langen termijn zijn vaak noodig om bestaande industrieën uit te breiden buiten de grenzen van het eigen bedrijfskapitaal: nieuwe machines enz. De aflossing hunner aanschaffing vereischt jaren. Ze zijn ook noodig voor beginnende industrieën, die wel hun bestaansreden kunnen bewijzen, doch wier rentabiliteit nog niet voldoende vaststaat om gemakkelijk particulier bedrijfskapitaal tot zich te trekken.

Credieten op langen termijn passen niet voor particuliere banken, zij zijn in strijd met de eischen die voor bankbeheer moeten gesteld worden ten opzichte van likwiditeit. Credieten voor nog opkomende industrieën liggen, ook al zou het likwiditeitsbezwaar niet gelden, niet of nauwelijks op den weg van particulier bankbeheer.

Hier ligt dus een taak voor gemeenschapszorg in credietvoorziening. Het bezwaar, dat lange credieten in strijd zijn met eischen te stellen aan likwiditeit, geldt ook voor de Circulatiebank als gemeenschapsorgaan. Vast staat, dat voor de likwiditeit bij het beheer der circulatiebank moet worden gezorgd. De vraag, die bij de regeling der credietvoorziening als gemeenschapszorg moet worden beslist is dus deze:

Kan de Circulatiebank zonder eenig bezwaar naast de verleenning van de gewone korte credieten voor de industrie, ook voorziening treffen voor de lange credieten, bijv. door een bijzondere afdeling beschikkend over eigen kapitaal? Of is het beter voor het financieren van bijzondere industrieën, die verwacht worden credieten op langen termijn te behoeven, een afzonderlijke Industriebank in te stellen, als geheel zelfstandig werkend instituut? Het gaat voor ons hier alleen om de doelmatigheid.

Dit vooropgesteld, moeten wij de gedachte bestrijden door Prof. Verrijn Stuart ontwikkeld, dat voor de financiering der industrie met een „tijdelijk crisis-crediet-instituut” met een „noodcredietorganisatie” zou kunnen worden volstaan.

Deze „nood-credietorganisatie” zou moeten werken in de „aanpassingsperiode” in ons nationale bedrijfsleven, die geacht wordt te zullen intreden, bij opleving der conjunctuur. Veel particuliere bedrijven, die voor de crisis levenskrachtig waren, zullen dan te zwak zijn geworden om met eigen middelen hun oude plaats weder in te nemen. Of zullen onmachtig zijn om zich in gewijzigde productie-organisatie een nieuwe plaats te veroveren.

Wij zien deze gemeenschapszorg als de eerste taak, hetzij eener afzonderlijke Industriebank, hetzij der algemeene credietvoorziening onder leiding van de Centrale Bank.

Wij treden nu niet in debat met Prof. Verrijn Stuart of en in hoever de verleenning van zulke reconstructie-credieten, dan moet worden „afhankelijk gesteld van de noodige loonsverlaging en van andere thans verstarde onderdeelen van de kosten”. Op dit punt zeggen wij nu maar: „pour bien discuter, il faut être d'accord”. Doch afgezien daarvan, achten wij de tijdelijke voorziening, die Prof. Verrijn Stuart wil, volstrekt onvoldoende als gemeenschapszorg. Bovendien moet door haar tevoren vastgesteld tijdelijk karakter, hare doelmatigheid verminderen voor den tijd van haar duur. Op het werkgebied van een tijdelijke voorziening, als na-crisis-reconstructie, liggen aanrakingspunten met de verzorging van het geheele Industriele Crediet, zoals wij dit willen. Deze voorziening wordt veel beter, indien zij aanstands in zich opneemt, de erkenning van de ook, afgezien van crisis en opleving, blijvende behoefte aan gemeenschapszorg voor industrieel crediet, in het bijzonder industrieel crediet op langen termijn. De voorziening wordt o.a. daardoor veel beter, wijl zij

zich, uitgaande van het standpunt, dat een grooter of kleiner deel harer credietverstrekking blijvend zal zijn, haar toch al niet gemakkelijke credietbedrijf veel beter van de best beschikbare krachten kan voorzien.

Wij beelden ons volstrekt niet in, Prof. Verrijn Stuart, door ons betoog op punten, waar zijn inzichten principieel staan tegenover de onze, in zijn positie te hebben verzwakt.

Doch wij vragen hem wel, onze argumenten voor een duurzame verzorging van de financiering van industrie, vooral voor credieten op langen termijn, nog ernstig te willen overwegen. Hier ligt een belang voor rationeele verruiming van de grondslagen voor het Nederlandsche bedrijfsleven, een belang voor rationeele werkverruiming ook buiten tijden van crisis of tijden van overgang uit depressie.

Rectificatie. Door een misverstand zijn van dit artikel, No. 935 Woensdag 29 November 1933, de hier volgende wijzigingen *niet* aangebracht.

In 1e kolom bladz. 926 worden laatste en voorlaatste alinea 17 regels en in de 2e kolom blz. 926 5 regels 1e en 2e alinea als volgt:

„Wij verstaan er nog altijd onder een overheid, die zich bij de regeling harer inkomsten laat leiden door de financiële draagkracht berustend op de economische structuur van het te verzorgen gebied, en bij de regeling harer uitgaven, binnen de grenzen dezer inkomsten, laat leiden door zorgvuldige overweging van het maatschappelijk nut, dat door de uitgaven wordt beoogd.

Het komt voor, dat door vertegenwoordigers uit dien kring, verschillende inzichten worden geuit ten opzichte van inkomsten en uitgaven. Het is dan de taak der besturende overheid, een synthese te vormen, die door haar en door den gemeenschapskring als geheel kan worden aanvaard. De aldus verkregen uitspraak is dan bindend voor alle leden.”

DE INDISCHE MIDDELEN OVER JUNI 1933. ¹⁾

In de maand Juni was de opbrengst der landmiddelen f 32.6 miljoen tegenover f 35.2 miljoen in dezelfde maand van het vorige jaar. De middelenopbrengst over de eerste zes maanden van 1933 ad f 181.9 miljoen bleef in totaal f 17.6 miljoen achter bij die in de eerste zes maanden van 1932, welke f 199.5 miljoen bedroeg.

De belangrijke ontvangst op den tabaksaccijns houdt verband met de groote bestellingen van banderolles in de maand Februari 1933 ad ruim f 2 miljoen. Tot en met de verslagmaand is aan bestellingen geboekt een bedrag van rond f 9 miljoen.

Dat niettegenstaande verhooging der invoerrechten de opbrengst van Juni achterbleef bij die van het vorige jaar hangt samen met de belangrijke vermindering van de totale handelsbeweging.

B. Kohierbelastingen.

De Kohierbelastingen bleven in de verslagperiode, met uitzondering van de *Vennootschapsbelasting*, allen bij 1932 ten achter.

De hooge opbrengst van de vennootschapsbelasting wordt veroorzaakt door het vlugge verloop van den voorloopigen aanslag 1933.

Bij de verponding had van Mei 1933 op de verslagmaand een overboeking plaats van ongeveer f 1 m/m, waardoor drie ton als mindere ontvangst moet worden verantwoord.

De *overige belastingen* brachten in de verslagmaand f 0.33 miljoen op tegen f 0.15 miljoen in dezelfde maand van 1932, terwijl de totaalopbrengst over de eerste zes maanden van 1933 en 1932 respectievelijk f 2.2 en f 2.2 miljoen bedroeg.

Op de motorvoertuigenbelasting Java en Madoera werd in Juni alleen gestort in de provincie West-Java,

¹⁾ Wegens plaatsgebrek is dit overzicht door ons bekort.

AANTEKENINGEN.

Warenhuizen, eenheidswinkels en detailzaken in Zwitserland.

„Zur Warenhausfrage" is de bescheiden titel van de publicatie Nr. 10 van de Preisbildungskommission van het Zwitschersche Ministerie van Econ. Zaken, welke zoo juist is verschenen. In werkelijkheid hebben de beschouwingen en de gegevens echter niet alleen op warenhuizen betrekking, maar omvatten zij het geheele terrein van den detailhandel, terwijl bovendien een diepgaand onderzoek is ingesteld naar de uitwerking van de moderne inkoopmethoden der warenhuizen en dergelijke organen op de verhoudingen in de industrieën, die verschillende verbruiksartikelen vervaardigen.

Ofschoon deze publicatie geen diepgaande theoretisch-economische beschouwingen geeft, blijken de samenstellers toch een goed begrip te hebben van de algemeene economische verhoudingen van den tegenwoordigen tijd, en vermijden zij angstvallig alles, dat zweemt naar een beperkten blik, alleen op de belangen van den kleinhandel gericht.

Met den meesten nadruk wordt vooropgesteld, dat de kleinhandel tot taak heeft de geproduceerde goederen zoo goedkoop en zoo efficiënt mogelijk tot de verbruikers te brengen. De commissie heeft dan ook in principe geen bezwaren tegen het bestaan van groote zaken voor detailverkoop, hetzij als filiaalzaken, warenhuizen of eenheidswinkels. Zij wijst juist op het groote nut van dergelijke zaken, die door haar lage prijzen den omzet bevorderen, daardoor de productie stimuleeren en een gunstige factor zijn voor het economisch leven en de bedrijvigheid des lands, waartegen bepaalde nadelen, die de kleinere winkels ondervinden, in het niet verzinken.

Juist dit objectieve uitgangspunt maakt de beschouwingen en onderzoekingen zoo belangrijk. Wanneer de commissie toch tot zeer ernstige schaduwzijden van warenhuizen, e.d., maar vooral van eenheidswinkels komt, kan men de zekerheid hebben, dat slechts bezwaren, die voor het geheele economisch leven van het land gelden, in aanmerking zijn genomen.

Zeer terecht wordt erop gewezen, dat niet het bestaan van dergelijke groote winkels op zichzelf slechte economische gevolgen heeft, maar dat het de heerschende crisis is, die de actie dier lichamen in een ongewenschte richting heeft gestuwd en de nadelen grooter heeft doen worden dan de voordeelen. Zelfs in dezen crisistijd worden de geringere algemeene kosten der warenhuizen, (onder welk verzamelwoord in het vervolg ook de filiaalzaken, eenheidswinkels, e.d. worden verstaan), en de lagere inkooprijzen tengevolge van grootere bestellingen aan de industrie als een voordeel gekarakteriseerd. De detailhandelaren krijgen den raad om zich tot coöperatieve inkoopvereenigingen aaneen te sluiten, teneinde ook soortgelijke lage prijzen te verkrijgen bij den inkoop hunner goederen. Er wordt op gewezen, dat zij zich niet uitsluitend tot de regeering om hulp moeten wenden, nu zij zich in het nauw voelen gedreven, maar dat zij zich zooveel mogelijk zelf moeten trachten te helpen. De commissie constateert in het algemeen gebrek aan aanpassingsvermogen bij den detailhandel; waardoor de warenhuizen een zoo belangrijke positie hebben kunnen veroveren als zij thans innemen. De gewone winkels zijn, na het opkomen der warenhuizen, doorgegaan op de vroegere wijze qualiteitsproducten aan te bieden, waarbij zij geen oog hadden voor het feit, dat goederen van lagere qualiteit in absoluuten zin toch nog voldoende van qualiteit waren voor het doel, waarvoor zij worden gebruikt. Wanneer slechts de „Zweckqualität" van de warenhuisgoederen voldoende is, dan beteekent het aanbieden van goedkoopere producten, zij het van absoluut lagere qualiteit, een voordeel voor de gemeenschap. Als voor-

beelden hiervan worden op blz. 30 genoemd het leveren van dunnere en goedkoopere planken, die echter voor het doel sterk genoeg zijn, in plaats van dikkere planken in particuliere winkels. Daarnaast de verkoop door een particulieren winkelier van een duur voorsnijmes van uitstekende qualiteit, (Sheffield-fabrikaat), dat in gebruiksqualiteit achter bleek te staan bij een veel goedkooper voorsnijmes van slechter staal uit een warenhuis, omdat het dure mes een te sterk veerend lenmet had.

Intusschen heeft de inkooppolitiek der warenhuizen in deze crisisjaren tot een dergelijken prijsdruk op de fabrikaten geleid, dat de nadelen daarvan thans de voordeelen dreigen te overtreffen. Wanneer de groote inkoopers de prijzen zoo meedoogenloos om laag drukken, dat de fabrikanten gedwongen zijn de loonen beneden het minimale, noodig voor een menswaardig bestaan, te verlagen, dan gaan de warenhuizen leven op kosten der geheele samenleving. Het rapport geeft daarvan tal van ontstellende voorbeelden, waarvan ons het sterkst heeft getroffen de geweldige onderbetaling van thuiswerkers. Zoo wordt op blz. 23 en 24 het geval omschreven van een confectiefirma, die getracht heeft voor het maken van jongensbroeken thuiswerkers met 60 Zw. Centimes per broek te „beloonen", en dat, omdat zij van eenheidswinkels en warenhuizen slechts bestellingen kon krijgen tegen zulke lage prijzen, dat zij geen hooger arbeidsloon kon betalen.

Als een zeer ernstige fout wordt het streven van verschillende dier groote zaken gekarakteriseerd, om die leveranciers uit te zoeken, die op het punt staan failliet te gaan, en die daarom bereid zijn orders tot iederen prijs te accepteeren.

Er worden nog verschillende andere minderwaardige practijken genoemd, zooals bedrog met qualiteit en gewicht, maar de commissie vermeldt nadrukkelijk, dat dergelijke practijken niet alleen bij de warenhuizen, maar ook in den gewonen detailhandel voorkomen, en dat omgekeerd lang niet alle warenhuizen zich daaraan schuldig maken. Als een groot nadeel wordt algemeen het uitstellen van „lokvogels" ondervonden, artikelen, waarvan slechts enkele exemplaren voorradig zijn, tegen zeer lagen prijs. Vooral wanneer het mode-artikelen betreft, is dit stelsel funest, omdat deze goederen steeds met een flinken opslag verkocht moeten worden wegens het gevaar, dat zij na zeer korten tijd verouderd zijn en de overblijvende voorraden daardoor vrijwel waardeloos worden. Voorts wordt het misbruik van uitverkoopen en van cadeaux genoemd, in welk opzicht de warenhuizen erger zondigen dan de gewone winkels. Een eigenaar van een winkel van reisartikelen, verklaarde de commissie met echten galgenhumor, dat hij geen reisnecessaires meer verkocht, omdat het publiek die alleen nog maar kocht, wanneer een biljet voor een wereldreis als cadeau werd verstrekt.

De conclusie is dan ook, dat de heerschende crisis tot dergelijke uitwassen der vrije concurrentie heeft geleid, dat regeeringsingrijpen in verschillend opzicht noodzakelijk wordt geacht. De commissie is zich echter zeer wel bewust van het feit, dat de warenhuizen tal van middelen hebben om wettelijke voorschriften te ontduiken, en zij stelt daarom als basis van het ingrijpen de verplichting voor groote winkels en voor leveranciers aan die winkels voor, om volledige mededeelingen aan de regeeringsorganen te moeten verstrekken betreffende omvang en prijs der leveranties, benevens een volledige calculatie, waaruit winsten en loonen moeten blijken. Zonder deze verplichting tot het verstrekken van alle gegevens acht men controle een onmogelijkheid. Het behoeft geen betoog, dat de verplichting, indien zij wordt opgelegd, een diepgaand regeeringsingrijpen in het geheele economisch leven met zich zal brengen. Met name wordt als bedoeling genoemd het tegengaan van een verdergaanden loondruk, daar de loonen der betrok-

ken arbeiders reeds beneden het menschwaardige minimum zijn gedaald. Ter staving van die meening beroept de commissie zich erop, dat in de Ver. Staten en Duitschland de regeering tracht tot hoogere loonen te geraken.

Op dezen grondslag worden dan nog de volgende maatregelen voorgesteld. Verbod van verkoop van levensmiddelen in de warenhuizen, waartegen deze geen bezwaren verklaarden te hebben. Verplichting voor alle zaken om op verpakte artikelen het nettogewicht aan te geven. Afschaffing van snelbuffetten, bars, e.d. in de warenhuizen, de tearooms mogen er evenwel blijven. Algeheel verbod van uitverkoop voor de warenhuizen. Verbod van het uitoefenen van bedrijven door de warenhuizen, voor zoover deze niet organisch met den verkoop verbonden zijn. Zoo zullen warenhuizen wel b.v. gordijnen mogen ophangen, maar geen schoenen repareren. In samenwerking met de organisaties van den detailhandel dienen standaardbenamingen te worden vastgesteld, evenals standaardqualiteiten, die dan verplichtend worden gesteld, zoodat geen goederen onder valsche benaming mogen worden verkocht. Voor warenhuizen dient het geven van cadeaux te worden verboden.

De commissie is evenwel tegen een speciale belasting op den omzet van warenhuizen, waardoor de organische voordeelen, gelegen in het inkoop van groote hoeveelheden, worden opgeheven. Waar het de taak is om met de minimale kosten den omzet te bewerkstelligen, ziet zij in die organische superioriteit geen onfaire concurrentie.

Een algeheel verbod van het oprichten van nieuwe winkels wordt in overweging gegeven, zoodat nieuwe zaken alleen met speciale vergunning kunnen worden opgericht. Dit geldt ook voor gewone detailzaken.

Het uiterst lezenswaardige rapport eindigt met de waarschuwing, dat men geen al te hoge verwachtingen mag koesteren omtrent de uitwerking van al deze maatregelen, omdat zij de algemeene crisis, de grondoorzaak van het euvel, niet zullen doen verdwijnen.

De resultaten van dit onderzoek zijn intusschen ook voor ons land van groot belang, omdat zich hier in het winkelbedrijf vrijwel analoge problemen voordoen. Daarom zal dit rapport zonder twijfel goede diensten kunnen bewijzen voor de wettelijke regeling van het stelsel van uitverkoop, dat, naar verluidt, bij het Departement van Economische Zaken in voorbereiding is.

De gevolgen van de Ottawa-verdragen voor de tarwecultuur in de Vereenigde Staten.

In een rede, die de heer H. A. Wallace, secretaris van het Departement van Landbouw, onlangs heeft gehouden, vestigde hij de aandacht op den zeer ongunstigen toestand van den landbouw. The Commercial en Financial Chronicle, die deze rede bespreekt, wijst er op, dat de heer Wallace in dit verband de fatale gevolgen van het verloren gaan van de Britsche markt onbesproken heeft gelaten (pag. 3532 van het No. van 18 Nov. jl.).

Indien wij de twee buurstaten, de Ver. Staten en Canada, beschouwen, zoo vervolgt dit blad, dan is de tarwe uit de Ver. Staten onderworpen aan een invoerrecht van 6 c. per bushel, terwijl voor tarwe uit Canada in het geheel geen invoerrecht behoef te worden betaald. Dit komt neer op een absoluut verbod van invoer van graan uit de Ver. Staten in Engeland. De invoeren uit Australië genieten eveneens preferentiële rechten in Engeland, evenals tarwe uit de overige Britsche Dominions; hoewel deze laatste invoeren niet van veel beteekenis zijn, daar zij niet veel tarwe voortbrengen. Het gevolg hiervan is, dat bijna geen graan uit de Ver. Staten meer Engeland bereikt, terwijl de invoeren uit Canada enorm zijn toegenomen. De Dominions winnen ten koste van de Ver. Staten, terwijl de invoeren uit Australië eveneens sterk zijn gestegen.

De volgende tabel toont den invoer van tarwe in het Ver. Koninkrijk van Jan./Sept. voor de laatste vijf jaren.

Invoer van tarwe in Engeland in de periode van 1 Januari—30 September. (in 1000 centenaars.)					
	1933	1932	1931	1930	1929
Australië	23.832	21.378	20.136	9.914	11.016
Canada	34.502	28.670	20.667	19.492	22.335
Totaal	58.335	50.048	40.803	29.406	33.351
Ver. Staten	5	3.905	8.313	16.183	16.219
Republ. Argentinië	21.922	19.804	16.831	13.499	31.334
Rusland	789	1.446	17.575	3.472	—
Britsch-Indië	—	—	413	2.521	43
Overige landen ...	3.010	3.849	2.031	5.839	2.591
Totaal-Generaal ..	84.061	79.052	85.966	70.920	83.538

Uit deze tabel blijkt duidelijk, hoe catastrophaal de tarwe-uitvoer van de Ver. Staten naar Engeland is gedaald. Op het oogenblik heeft de uitvoer vrijwel niets meer te beteekenen. Australië en Canada hebben hiervan in hooge mate geprofiteerd. Het invoerrecht is zelfs zoo hoog, dat, indien het met $\frac{1}{2}$ werd verhoogd tot 4 c. per bushel, de Ver. Staten, volgens het genoemde blad nog niet zouden kunnen importeerden.

Op de Londensche Tarweconferentie is de uitvoer van de Ver. Staten vastgesteld op 47 miljoen bushel; het quotum van Canada daarentegen op 200 miljoen bushel. Indien men bedenkt, dat in het laatste decennium de tarweverscheppingen van de Ver. Staten meer dan 200 miljoen bushel per jaar bedragen, dan begrijpt men, welke gevolgen dit thans voor den Amerikaanschen landbouw heeft.

Het is te hopen, dat in de Ver. Staten, waar men thans de gevolgen van een protectionistische politiek met rigoureuze monetaire maatregelen tracht te bestrijden, tot een juist inzicht van de oorzaken van de Amerikaansche landbouwcrisis zal komen. Hetgeen de Ver. Staten thans aan den lijve ondervinden, hebben andere landen, zij het weliswaar vaak op een ander gebied, reeds vroeger doorgemaakt als gevolg van de ultra-protectionistische politiek van dit land.

Wij bedoelen hiermede natuurlijk niet, dat de ernstige landbouwcrisis in Amerika alleen door de preferentiële tariefpolitiek van Engeland is veroorzaakt; de moeilijkheden hebben zich echter door deze politiek buitengewoon verscherpt, zooals de bovenstaande cijfers duidelijk aantoonen.

Kritiek op het monetaire beleid van President Roosevelt.

Den laatsten tijd staan de bladen vol van de kritiek, die in Amerika wordt uitgeoefend op de geldpolitiek van President Roosevelt. De onzekerheid, welke in dit opzicht bestaat, heeft o.a. een aantal professoren van verschillende „Mid-West” universiteiten aanleiding gegeven om de Regeering van hun land in kennis te stellen van hun afwijkend inzicht door middel van een manifest, dat 2 November jl. werd gepubliceerd en te vinden is in de „Financial and Commercial Chronicle” van 11 November jl. De ondertekenaars van het manifest waren de hoogleraren J. W. Bell, R. E. Hellman, en H. Secrist van de Northwestern University, G. V. Cox, F. S. Diebler, Harry D. Gideonse, H. A. Mills en S. H. Nerlove van de University of Chicago, W. H. Kickhofer van de University of Wisconsin, J. L. Scharfman van de University of Michigan, A. B. Wolfe van de Ohio State University, en I. Wright van de University of Illinois.

De tekst van het manifest luidt als volgt:

„We have come to a critical point in our monetary history. Proposals for radical experimentation with our currency are being put into operation under the pressure of organized groups, promoting the views of individual economists who, whatever their general qualifications may be, do not reflect the opinions of representative professional students in the monetary field. Both time and issue call for a swift and public dissent.

It is now assumed in Washington that the price of gold and the prices of other commodities move automatically in the same direction, and apparently that there is still too much gold in the dollar to get the benefits of a higher price level. The relationship of gold to prices is complicated and indirect.

It is a sobering thought that the 1926 price level was based on a gold dollar of the old weight.

The high prices of 1926 were not due to a manipulation of the gold weight of the dollar, but were dependent upon a broad use of bank credit. The gold content of the dollar is relatively unimportant in general price restoration when compared with bank credit actively at work. Tinkering with the monetary unit will not remedy deep-seated economic maladjustments.

Recovery can be achieved only through increased business and production which at the same time increases National income. The fundamental condition of recovery is one in which individual enterprise will again become active.

Individual enterprise depends upon a reasonable expectation of profit. It is a matter of competitive readjustment of particular costs and prices and of a money in which agricultural and industrial producers can place a long-run confidence.

Enterprise cannot be encouraged by erratic changes in fundamental costs or by unpredictable fluctuations in the value of money. There is no point in insisting to a return to old gold parity, but a scheme to depreciate the dollar to uncertain limits by the deliberate use of government influence does not inspire confidence.

If advantages can be derived from devaluation, we already should have insured them by the present depreciation of the dollar. Successive doses of the present monetary stimulant are likely to lead to even more doubtful results. The peril of sheer greenbackism is real and not imaginary.

The distinction which is made between the traditional gold standard, commonly considered automatic in its operation, and a „managed currency” is based on a misunderstanding.

A gold currency instituted by governments and regulated by National and banking policies is, in fact, a managed currency, and it is to be distinguished from the various proposals for „managed currency” largely in the scope of latitude allowed in its management.

We should return to a modernized gold standard with explicit agreements concerning the rules of management. With our former convictions in all ranges of social and political life now shaken, the confidence value of an established tradition with regard to the gold standard will be of major significance.

With a return to gold, there is ample room for sound experimentation with our monetary institutions and for constructive achievement under their operation.

The establishment of confidence in the monetary unit is only a first step toward recovery. The maintenance of National credit unimpaired and the assurance of a smooth flow of investment funds to satisfy the capital needs of enterprise are further steps in the restoration of business and employment.

In all these matters the clamor of interested propaganda groups should be resisted and public should not discard experience that has proved its worth.”

Hieruit blijkt, dat deze hoogleraren niet terug willen naar de oude goudpariteit van den Dollar, doch een z.g. „managed gold standard” voorstaan, waarbij, naar men mag aannemen, het streven er op gericht moet zijn om door inkrimping en uitbreiding van het op goud gebaseerde credietgeld schokken in de geldcirculatie en de daaruit voor het economisch leven voortspruitende storingen te vermijden. Van een „automatischen” gouden standaard, die al lang niet meer bestaat, willen zij niet weten, en zij pleiten ook niet voor terugkeer tot een geldstelsel zonder deugdelijk „management”. Zij wenschen echter een ander en meer beperkt „management” dan dat van de huidige Regeering.

Het valt te betreuren, dat de manifestanten van de „explicit agreements concerning the rules of management” geen nadere bijzonderheden mededeelen, en ook niet uiteenzetten, welke waarborgen voor de nakoming daarvan vervuld zouden moeten worden. Dat de gouden standaard een bruikbaar geldstelsel kan zijn, wan-

neer voldoende waarborgen bestaan met betrekking tot een rationeele, d.i. op stabiliteit der geldwaarde gerichte toepassing van dat stelsel, zal niet veel betwisting vinden. Zoolang men echter niet weet, op welke wijze men zich de verwezenlijking van een „managed gold standard” precies voorstelt, blijven manifesten, als het hierboven afgedrukte, te vaag en te negatief van karakter.

Een dergelijke kritiek is als stemmingsbeeld belangwekkend. Constructief is deze uiting echter niet.
G. M. V. S.

De invloed van de Argentijnsche maatregelen op de graanmarkten.

De graanhandel is in de laatste dagen der vorige week opgeschrikt door een decreet van de Argentijnsche regeering, waarbij minimumprijzen voor granen werden vastgesteld. Voor tarwe van den ouden oogst is deze 5.55 Pesos, van den nieuwen oogst 5.75 Pesos, voor maïs 4.40 Pesos, alles te Buenos Aires geleverd. De prijzen aan de Argentijnsche termijnmarkten waren aanmerkelijk lager en stegen dadelijk na het bekend worden van de regeeringsmaatregelen om daarmee in overeenstemming te komen. Op de stemming aan de tarwemarkt had deze verhooging der koersen niet veel uitwerking, want het aanbod van tarwe uit Argentinië, waar het seizoen zijn einde nadert, is slechts klein en in de behoefte aan Platatarwe in Europa wordt voor een ruim gedeelte voorzien uit de groote voorraden, welke hier zijn opgeslagen. Van meer invloed was de verhooging voor de maïsmarkt, welke dadelijk eenige Gulden per last vaster werd, terwijl afladers hunne aanbiedingen terugtrokken tot meer bijzonderheden bekend zouden zijn. Den volgende dag is reeds gebleken, dat de Argentijnsche maatregelen geen haussefactor waren. De regeering van Argentinië heeft een commissie benoemd, welke voor de vastgestelde minimumprijzen graan koopt en voor de in Europa maakbare prijzen aan afladers verkoopt. Tezelfder tijd is de aan afladers te betalen koers van de Peso door de deviezencontrolecommissie met 20 pCt. verlaagd, wat mogelijk is, doordat afladers en importeurs niet op de vrije markt hunne valutatransacties kunnen afsluiten, doch dit alleen kunnen doen bij de deviezencontrolecommissie voor door haar vastgestelde prijzen. Importeurs betalen een hooger koers voor hun vreemde valuta en het verschil tusschen de door de deviezencontrolecommissie bij inkoop en verkoop berekende koersen van vreemde valuta zal gebruikt worden om de operaties van de commissie voor den in- en verkoop van graan te betalen. Nadat de maatregelen eenige dagen in werking waren, bleek al spoedig, dat importeurs van Argentijnsch graan in Europa niet meer behoeven te betalen dan voor dien tijd. Integendeel, vooral latere levering, waarvoor tot nog toe steeds een premie werd gevraagd, was nu tot lagere prijzen te koop dan de eerdere. De koersen aan de termijnmarkten in Argentinië bleven, nadat zij in overeenstemming met de minimumprijzen waren gekomen, nagenoeg onveranderd. Voor den handel zijn die koersen van weinig belang meer, daar een der belangrijkste factoren de door de deviezencontrolecommissie vastgestelde koersen zijn, en die worden hier niet bekend gemaakt.

De Nederlandsche graanmarkt en de Duitsche compensatie-transacties.

Een andere maatregel op graangebied komt van de Nederlandsche regeering. Tarwe werd in groote hoeveelheden gekocht in Hongarije en ander graan in Roemenië, vooral voor Duitsche rekening, welke aankopen gedaan werden in compensatie met uit Duitschland naar Hongarije en Roemenië uit te voeren producten of om saldi vrij te krijgen, welke men in die landen tegoed had en waarvoor geen vreemde valuta gekocht hadden mogen worden. De voorbeelden van de I. G. Farben. en anderen zijn bekend. In

Duitschland wenschte men de gekochte granen, vooral tarwe, niet binnen te laten en dus werden de Nederlandsche en de Engelsche markten bewerkt met deze aanbiedingen. De prijzen zijn aanlokkelijk, daar vaak niet in de eerste plaats gevraagd wordt, of aan de graantransactie wordt verdiend, maar hoeveel verkocht kan worden. De Nederlandsche regeering ziet gaarne, dat dit buitenlandsche graan voor lage prijzen in Nederland wordt verkocht, doch wenscht aan den invoer ook compensatie-voorwaarden te verbinden. Daar de door Duitschland gedane inkoop op compensatie-zaken met Hongarije en Roemenië gebaseerd waren, is zij van meening, dat de daarna volgende verkoop aan Nederlandsche importeurs door Duitschland ook gebaseerd behoort te zijn op compensatie tusschen Nederland en Duitschland. De Deutsche regeering is wel geneigd aan dezen wensch tegemoet te komen, doch wil niet haar medewerking verleenen, om aan te toonen, welke zaken als compensatiezaken moeten worden beschouwd. De Nederlandsche Graancentrale heeft dus nu de Nederlandsche importeurs gevraagd, om bij het doen van inkoop van Hongaarsche tarwe zich ervan op de hoogte te stellen, of de aan te koop partijen gediend hebben als een compensatiezaak tusschen Duitschland en Hongarije, teneinde dan de onderhandelingen over compensatie met Duitschland te kunnen openen.

Van de door de Nederlandsche regeering als compensatie-object gekochte 80.000 tons Deutsche rogge worden geregeld aanbiedingen gedaan aan de Nederlandsche importeurs, die daarvan flinke hoeveelheden hebben gekocht. Nadat de rogge werd gedenateerd, wordt die voor voederdoeleinden in het binnenland geplaatst. De gevraagde prijzen zijn door de regeering reeds eenige malen verhoogd. De binnenlandsche consumenten koopen deze rogge, die van goede kwaliteit is, gaarne. Ook is, in verhouding tot andere voedergranen, de prijs niet te hoog. Op het oogenblik komt de aanvoer van deze Deutsche rogge op een goed tijdstip, daar de aanbiedingen van binnenlandsche rogge in verschillende streken verminderd zijn. De binnenlandsche rogge, welke door de boeren reeds gedorscht was, is grootendeels ter markt gebracht en met het dorschen van verdere partijen wordt in vele gevallen gewacht in de hoop, dat de prijzen zullen oploopen. Of dit het geval zal zijn, zal de toekomst leeren. De lage prijzen waren hoofdzakelijk een gevolg van de groote concurrentie tusschen Deutsche en Poolsche rogge, welke beide bij uitvoer door de verschillende regeeringen werden gesubsidiëerd, en Hongaarsche rogge. De Deutsche en de Poolsche regeeringen hebben nu een overeenkomst aangegaan, om den gezamenlijken uitvoer van rogge te regelen. De onderlinge concurrentie dezer twee landen zou dan verdwijnen. In Duitschland vindt men, dat de roggevoorraad sneller verdwijnt dan verwacht werd, omdat de consumptie daarvan aanmerkelijk grooter is dan in het vorige jaar.

Minister Hymans over de Belgische handelspolitiek.

Op 30 Nov. jl. heeft minister Hymans voor de Belgische Kamer van Afgevaardigden een rede gehouden over de Belgische handelspolitiek.

Deze rede sluit practisch geheel aan bij het voorloopig rapport van de commissie Theunis, waarover in het nummer van 15 Nov. jl. werd geschreven.

Minister Hymans wijst er in de eerste plaats op, dat België in vergelijking met verschillende andere landen slechts matig beschermende crisismaatregelen heeft genomen. Desniettemin is men erin geslaagd door een reële en opportunistische handelspolitiek de gevolgen van de crisis te verzachten.

De Minister ziet dan ook klaarblijkelijk geen heil in verscherping van de protectie, wel daarentegen in actieve commerciële propaganda en in internationale overeenkomsten tot vermindering der handelsbelem-

meringen. Hij acht hiervoor, ondanks de ondervonden moeilijkheden, het sluiten van plurilaterale conventies in den geest van Ouchy (voorwaardelijke meestbegunstiging) het meest geschikt, daar verschillende staten in hun nieuwe meestbegunstigingsverdragen voor dergelijke overeenkomsten een uitzonderingsbepaling op de meestbegunstiging hebben opgenomen (nl. Duitschland, Frankrijk, België, Nederland, Bulgarije, Hongarije en Zwitserland) of hun adhesie daarmede hebben betuigd (b.v. Ver. Staten en Polen op de Londense Conferentie). Men heeft derhalve reeds een goeden grondslag.

Daartegenover wijst de minister een nauwe economische aaneensluiting met Frankrijk zeer nadrukkelijk af, daar de hieraan verbonden moeilijkheden te groot zijn, terwijl de Fransche economische politiek met een tolunie niet is te vereenigen. Hetzelfde geldt voor een bilateraal preferentieverdrag met Frankrijk, waardoor België in handelspolitiek opzicht geheel zou worden geïsoleerd. Wel sympathiseert de minister met een plurilateraal preferentieverdrag, dat de landen van het goudblok zou omvatten.

Tenslotte wijst minister Hymans erop, dat de Belgische regeering energiek zal optreden tegen landen, welke het internationale betalingsverkeer ten nadeele van België bemoeilijken of prohibatieve maatregelen treffen.

Raming van den Europeeschen suikeroogst en de wereldvoorraden van suiker.

De laatste raming van F. O. Licht van de Europeesche bietoogsten luidt als volgt:

	1933/34	1932/33	1931/32
	3e raming		
	tons	tons	tons
Duitschland	1.350.000	1.065.992	1.568.138
Tsjecho-Slowakije	515.000	627.569	801.921
Oostenrijk	175.000	164.899	162.550
Hongarije	115.000	103.410	125.251
Frankrijk	900.000	1.015.370	870.606
België	240.000	264.557	203.845
Nederland	285.000	243.008	174.590
Denemarken	230.000	191.770	122.000
Zweden	290.000	235.351	143.611
Polen	360.000	422.148	499.275
Italië	295.000	322.875	367.876
Spanje	295.000	283.204	427.188
Groot-Brittannië	508.000	382.853	275.358
Andere landen	364.000	266.512	240.243
Europa zonder Rusland ..	5.922.000	5.589.518	5.982.452
Rusland	1.000.000	800.000	1.512.000
Europa incl. Rusland	6.922.000	6.389.518	7.494.452

† Licht teekent hierbij aan, dat het voor zeker kan worden aangenomen, dat het cijfer van 1.000.000 tons voor Rusland veel te hoog zal blijken te zijn.

* Bij de Deutsche suikerindustrie wordt een aanmerkelijke uitbreiding van het bietenareaal voor oogst 1934/35 bepleit, die 25 pCt. zou kunnen bedragen.

‡ De Zichtbare Wereldvoorraden bedragen volgens denzelfden statisticus per 1 November:

	1933	1932	1931
	tons	tons	tons
Duitschland	568.416	858.909	1.026.816
Tsjecho-Slowakije	369.139	386.735	479.123
Oostenrijk	35.918	33.343	46.138
Hongarije	94.043	73.666	68.370
Frankrijk	328.805	314.357	416.195
België	93.087	70.200	112.801
Nederland	211.591	161.935	195.051
Zweden	164.270	139.490	147.394
Polen	204.660	248.302	302.007
Italië	343.796	382.581	394.939
Spanje	141.501	162.286	75.347
Engeland	310.115	245.573	114.422
Europa	2.865.341	3.077.377	3.378.603
Java	2.967.000	3.142.070	2.429.037
Ver. Staten	310.105	379.973	357.092
Cuba alle havens	1.622.040	2.042.460	2.161.820
Totaal	7.764.486	8.641.880	8.326.552

OVERZICHT VAN DE INDISCHE MIDDELEN.
(In Gulden).

Omschrijving	Juni 1933	1e zes mnd. 1933	1e zes mnd. 1932
Belastingen.			
Pachten	4 ⁵⁰	26	50
Invoerr. incl. Landsgoed.	3.401	22.868	23.145
Uitvoerr. incl. Landsgoed.	165	1.112	1.554
Accijns op gedistilleerd	54	282	484
„ „ bier			
„ „ petroleum			
„ „ lucifers	1.832	13.728	15.701
„ „ tabak	261	1.640	2.617
Andere ontv. I. U. en A.	1.998	5.872	43
Statistiekrecht	20	99	94
Personeele belasting	160	1.006	1.256
Inkomstenbel. en Crisish.	442	1.776	2.277
Vennootschapsbelasting	3.156	15.199	21.002
Vermogensbelasting	528	6.741	4.621
Verponding	134	832	1.124
Recht van openb. verkoop.	16	193	289
Zegelrecht	6	45	50
Overschr. van vaste goed.	430	2.610	2.838
Recht v. succ. en overgang	5	39	47
Vergunning speeltafels	5	15	29
Slachbelastingen	2.331	8.685	9.381
Bijzondere bel. buitengew.	101	706	306
Hoofdgeld	39	262	6
Landelijke inkomsten	—	—	32
Belasting op loterijen	19	344	—
Motorbelasting i.d. B. Gew.	15.439	94.009	97.860
Opgeheven belastingen	1.043	6.394	9.203
Motorvoertuigenbel.	1.147	6.898	9.525
Java en Madoera	1.627	8.089	7.208
Totaal	3.817	21.381	25.936
Monopolies.			
Opium excl. opiumfabriek	7	144	122
Pandhuizen	164	644	673
Zout	674	3.375	4.086
Totaal	—	—	—
Producten.			
Kina en Thee	2.680	8.143	5.408
Landscaoutchoubedrijf	473	2.615	3.727
Boschwezen	3.998	14.921	14.016
Goud en zilver	1.524	6.484	6.650
Banka-tin	150	1.090	1.737
Steenkolen	231	1.376	1.449
Totaal	57	453	600
Bedrijven.			
Havenwezen	1.827	11.741	13.147
Baggerdienst	3.498	17.421	22.530
Waterkracht en Electricit.	7.287	38.565	46.113
Landsdrukkerij	—	—	—
Post-, Telegr.- en Tel.dienst	—	—	—
Spoor- en Tramwegen	—	—	—
Totaal	—	—	—
Diverse middelen.			
Winsttaandeel „Billiton”	172	1.653	1.812
Winsttaandeel Jav. Bank	48	251	307
Afstand van grond	79	438	541
Mijnconcessies	36	204	233
Boeten en verbeurdverkl.	4	43	78
Leges en salarissen	15	331	422
Heff. t.z.v. gesl. verkeer.	24	147	179
Opbrengst d. Weeskamers	267	1.557	1.513
Kadaster	118	716	1.913
Ontv. Gevangeniswezen	374	2.537	2.860
Afkoop heerendienst. B.G.	69	377	447
Schoolgelden	79	302	299
Ontv. ziekeninricht. enz.	144	1.000	1.068
IJK van maten en gew.	26	189	243
Verk. en verh. van huizen	182	1.201	1.185
Ontv. waterleidingen	228	1.381	1.396
Bakergelden	204	717	1.119
Loodsgelden	2.069	13.044	15.615
Allerlei	—	—	—
Totaal	2.069	13.044	15.615
Recapitulatie.			
Totaal belastingen	15.439	94.009	97.860
„ monopolies	3.817	21.381	25.936
„ producten	3.998	14.921	14.016
„ bedrijven	7.287	38.565	46.113
„ diverse middelen	2.069	13.044	15.615
Totaal generaal	32.610	181.920	199.540

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. (Disc. Wissels. 2½ 19 Sept. '33)	Lissabon	6 13 Mrt. '33
Bel. Binn. Eff. 3 19 Sept. '33	Londen	2 30 Juni '32
Bk. (Vrsch. in R.C. 3 19 Sept. '33)	Madrid	6 26 Oct. '32
Athene	N.-York F.R.B.	2 19 Oct. '33
Batavia	Oslo	3½ 22 Mei '33
Belgrado	Parijs	2½ 9 Oct. '31
Berlijn	Praag	3½ 25 Jan. '33
Boekarest	Pretoria	3½ 15 Mei '33
Brussel	Rome	3½ 4 Sept. '33
Budapest	Stockholm	2½ 1 Dec. '33
Calcutta	Tokio	3.65 2 Juli '33
Dantzig	Weenen	5 23 Mrt. '33
Helsingfors	Warschau	5 26 Oct. '33
Kopenhagen	Zwits. Nat. Bk.	2 22 Jan. '31

OPEN MARKT.

	1933				1932	1931	1914
	2 Dec.	27 Nov. / 2 Dec.	20/25 Nov.	13/18 Nov.	28 Nov. / 3 Dec.	30 Nov. / 5 Dec.	20/24 Juli
Amsterdam Partic. disc. Prolong.	3/8-1/2	3/8-1/2	3/8-1/2	3/8	1/4-1/2	7/8-11/8	3 1/2-3 1/4
Londen Daggeld... Partic. disc.	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1/2-1	3-5 1/2	13/4-2
Berlijn Daggeld... Maandgeld	—	4 1/2-6	4 1/2-5 1/4	4-5 1/4	4 1/2-5 1/2	8 1/2-11	—
New York Daggeld 1) Partic. disc.	3/4	3/4-7/8	3/4	3/4	1-1/4	1 1/2-2 1/4	1 3/4-2 1/2

1) Koers van 1 Dec. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN.
KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
28 Nov. 1933	1.62 1/2	8.22 3/4	59.42 1/2	9.74	34.61	100 5/8
29 „ 1933	1.56 7/8	8.17 1/4	59.34	9.74	34.57	100 5/8
30 „ 1933	1.59 1/4	8.22 1/4	59.31	9.73 1/2	34.57 1/2	100 5/8
1 Dec. 1933	1.57	8.20 1/2	59.24	9.72 3/4	34.56	100 5/8
2 „ 1933	1.58 5/8	8.21	59.25	9.72	34.53	100 5/8
4 „ 1933	1.60 1/2	8.21 3/4	59.28	9.72 1/4	34.54	100 5/8
Laagste d.w.1)	1.55	8.16	59.22 1/2	9.71	34.50	100
Hoogste d.w.1)	1.63	8.23	59.40	9.74 1/2	34.62 1/2	100 5/8
Muntpariteit	2.4878	12.1070	59.263	9.747	34.592	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag *)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
28 Nov. 1933	48.13	—	7.37 1/2	1.48	13.09	20.30
29 „ 1933	48.14	—	7.38 1/2	1.48	13.08	20.35
30 „ 1933	48.08 1/2	—	7.37 1/2	1.48	13.09	20.35
1 Dec. 1933	48.12	—	7.38	1.48	13.10	20.35
2 „ 1933	48.12	—	7.38	1.48	—	—
4 „ 1933	48.14	—	7.38	1.48	13.09 1/2	20.25
Laagste d.w.1)	48.02 1/2	—	7.35	1.45	13.02 1/2	20.15
Hoogste d.w.1)	48.17 1/2	28.—	7.40	1.52 1/2	13.12 1/2	20.45
Muntpariteit	48.12 1/2	35.007	7.371	1.488	13.094	48.52

Data	Stockholm *)	Kopen- hagen *)	Oslo *)	Hel- sing- fors 1)	Buenos- Aires 1)	Mon- treal 1)
28 Nov. 1933	42.50	36.75	41.40	3.62 1/2	64	1.62 1/2
29 „ 1933	42.25	36.65	41.20	3.60	64	1.60
30 „ 1933	42.45	36.80	41.35	3.62 1/2	64	1.61 1/2
1 Dec. 1933	42.40	36.70	41.30	3.60	64	1.59
2 „ 1933	42.40	36.75	41.30	3.62 1/2	64	1.62
4 „ 1933	42.45	36.75	41.35	3.62 1/2	55	1.62 1/2
Laagste d.w.1)	41.95	36.25	40.85	3.55	55	1.57
Hoogste d.w.1)	42.65	37.—	41.55	3.67 1/2	64	1.65
Muntpariteit	66.671	66.671	66.671	6.266	95%	2.4878

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave.

In 't 1ste of 2de No. van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
28 Nov. 1933	5,19 1/2	6,19 1/4	37,85	63,60
29 „ 1933	5,16 3/4	6,14	37,50	63,10
30 „ 1933	—	—	—	—
1 Dec. 1933	5,19 1/2	6,15 1/4	37,50	63,25
2 „ 1933	5,18 1/2	6,14	37,50	63,26
4 „ 1933	5,14	6,09 1/2	37,25	62,72
5 Dec. 1932	3,20 1/2	3,90 1/2	23,77 1/2	40,18
Muntpariteit	4,86	3,90 1/2	23,81 1/2	40 1/2

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	18 Nov. 1933.	25 Nov. 1933	27 Nov. 1933	2 Dec. 1933
				Laagste	Hoogste
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 1/8	97 1/2
Athene	Dr. p. £	572 1/2	580	560	600
Bangkok ...	Sh. p. tical	1/10 1/8	1/10 3/8	1/10 5/8	1/10 1/8
Budapest ..	Pen. p. £	18	19	18	20
Buenos Aires	d. p. \$	43 1/2	42 1/2	35 1/2	42 1/8
Calcutta	Sh. p. rup.	1/5 27/32	1/5 7/8	1/5 7/8	1/6
Constantin ..	Piast. p. £	670	680	680	685
Hongkong ..	Sh. p. \$	1/5	1/5	1/4 3/4	1/5 1/2
Kobe	Sh. p. yen	1/2 1/10	1/2 1/10	1/2 1/8	1/5 1/8
Lissabon	Escu. p. £	107 1/2	109 1/2	109 1/2	110 1/2
Mexico	\$ per £	19.45	18.75	18.—	19.—
Montevideo ..	d. per £	35 1/2	35	34 1/2	35 1/2
Montreal	\$ per £	5.09	5.13	5.02	5.17
Rio d. Janeiro	d. per Mil.	4	4	3 1/8	4 1/8
Shanghai ..	Sh. p. tael	1/3 1/10	1/3 1/4	1/3	1/3 1/4
Singapore ..	id. p. \$	2/4 3/32	2/4 3/32	2/4	2/4 3/10
Valparaiso 1)	\$ per £	—	—	—	—
Warschau ..	Zl. p. £	28 1/2	29 1/2	29	29 1/8

1) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 2)

Londen 1)		N.York 2)		
28 Nov. 1933 ..	18 7/16	43	28 Nov. 1933 ..	125/6
29 " 1933 ..	18 7/16	43 3/8	29 " 1933 ..	125/6
30 " 1933 ..	18 7/16	—	30 " 1933 ..	125/11 1/2
1 Dec. 1933 ..	18 7/16	43 3/4	1 Dec. 1933 ..	125/2
2 " 1933 ..	18 9/16	43 3/8	2 " 1933 ..	124/11 1/2
4 " 1933 ..	18 9/16	43 1/8	4 " 1933 ..	124/8
5 Dec. 1932 ..	17 9/16	25 1/8	5 Dec. 1932 ..	130/- 1/2
27 Juli 1914 ..	24 1/16	59	27 Juli 1914 ..	84/10 1/2

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS

Vorderingen.	23 Nov. 1933	30 Nov. 1933
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank	f 2.302.784,29	—
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	870.653,55	f 10.296,26
Voorschotten op ultimo October '33 aan de gem. verst. op v. haar d. de Rijksadm. te heffen gem. ink. bel. en op de Rijksink. bel.	1.150.006,37	1.150.006,37
Voorschotten op ultimo October '33 aan de gem. verstrekt op aan haar uit te keeren hoofds. der pers. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. en dergem. fondsb. alsmede op de belastingen en op de verinogensbelasting	—	—
Voorschotten aan Ned.-Indië	230.579.828,55	231.561.560,02
Id. aan Suriname	12.778.179,58	13.067.239,35
Id. aan Curaçao	5.054.618,87	4.910.051,87
Kasvord. weg. creditverst. a/h. buitenl.	98.070.550,04	99.791.448,68
Saldo der postrek. v. Rijkscomptabellen	33.281.365,86	35.368.056,97
Vord. op het Alg. Burg. Pensioenfonds in rek. crt. met 's Rijks schatkist.	2.042.897,24	2.066.864,93
Vord. op andere Staatsbedrijven 1)	9.138.885,61	9.288.885,61
Verstr. t. laste der Rijksbegr. kasgeld-leeningen aan gemeenten (saldo)	44.947.909,82	44.993.409,82
Verplichtingen.		
Voorschot door De Ned. Bank ingev. art. 16 van haar octrooi verstrekt Schatkistbiljetten in omloop	f 313.779.000,—	f 873.999,33
Schatkistpromessen in omloop	145.630.000,—	313.779.000,—
Zilverbons in omloop	1.415.507,—	145.630.000,—
Schuld op ultimo October '33 a/d gem. weg. a. h. uit te keeren hoofds. d. pers. bel., aand. i. d. hoofds. d. grondb. e. d. gem. fondsb. alsmede op die bel. en op de verm. bel.	1.242.156,03	1.412.262,50
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenf. 1)	114.409.482,31	1.242.156,03
Id. aan andere Staatsbedrijven 1)	35.300,70	101.738.469,55
Id. aan diverse instellingen 1)	19.702.751,54	35.300,70
1) in rek.-crt. met 's Rijks Schatkist.	—	27.659.055,42

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Vorderingen:	29 Nov. 1933	2 Dec. 1933
Saldo Javasche Bank	f 2.004.000,—	f 4.925.000,—
Betaalmiddelen in 's Lands kas	—	—
waarvoor Muntbiljetten	—	—
Verplichtingen:		
Voorschot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell.	230.639.000,—	231.562.000,—
Schatkistpromessen	1.000.000,—	1.000.000,—
Schatkistbiljetten	20.365.000,—	20.365.000,—
Muntbiljetten in omloop	1.142.000,—	1.142.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds.	1.519.000,—	996.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank.	1.765.000,—	1.913.000,—
Voorschot van de Javasche Bank	—	—

SURINAAMSCH E BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. rekeningen 1)
11 Nov. 1933 ..	697	1.239	480	706	2.404
3 " 1933 ..	694	1.306	450	704	2.381
28 Oct. 1933 ..	706	1.223	469	712	2.348
21 " 1933 ..	704	1.144	585	713	2.342
14 " 1933 ..	706	1.169	592	713	2.327
5 Juli 1914 ..	645	1.100	560	735	396

1) Sluftp. der activa.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 4 December 1933.

Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 26.246.952,23 Bijbnk. " 605.232,81 Ag.sch. " 4.130.370,78	f 30.982.555,82
Papier o. h. Buitenl. in disconto	Idem eigen portef. f 1.437.500,—	" —
Af: Verkocht, maar voor de bk. nog niet afgel.		" 1.437.500,—
Beleeningen	Hfdbk. f 97.341.125,06 1) incl. vrsch. Bijbnk. " 4.268.260,07 in rek.-crt. Ag.sch. " 40.665.714,67 op onderp. f 142.275.099,80	" —
Op Effecten	f 141.065.094,95 1)	" —
Op Goederen en Spec.	f 1.210.004,85	" 142.275.099,80 1)
Voorschotten a. h. Rijk	Munt, Goud f 108.511.420,— Muntmat., Goud " 811.662.606,73	" —
	f 920.174.026,73	" —
Munt, Zilver, enz.	f 25.975.745,24	" —
Muntmat., Zilver ..		" 946.149.771,97 2)
Belegging 1/8 kapitaal, reserves en pensioenfonds		" 21.549.877,15
Gebouwen en Meub. der Bank		" 5.000.000,—
Diverse rekeningen		" 10.698.778,78
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5 '32, S. No. 221)		" 18.331.195,17
		f 1.176.424.778,69
Passiva.		
Kapitaal		f 20.000.000,—
Reservefonds		" 3.749.272,82
Bijzondere reserve		" 5.000.000,—
Pensioenfonds		" 8.820.648,36
Bankbiljetten in omloop		" 925.516.575,—
Bankassignatiën in omloop		" 27.160,13
Rek.-Cour. { Het Rijk f 4.476.902,48 saldo's: { Anderen " 206.690.429,94		" 211.167.332,42
Diverse rekeningen		" 2.143.789,96
		f 1.176.424.778,69
Beschikbaar metaalsaldo		f 491.985.738,69
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is		" 1.229.964.345,—

1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99) f 76.424.425,—
2) Waarvan in het buitenland " 15.732.788,53

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
4 Dec. '33	108511	811.663	925.517	211.194	491.986	83
27 Nov. '32	108561	812.954	902.624	243.524	490.528	83
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54
Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen 1)	
4 Dec. 1933	30.983	—	142.275	1.438	10.699	
27 Nov. 1933	31.167	—	142.226	1.438	10.632	
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509	

1) Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
2 Dec. '33 2)	144.210	—	185.990	29.990	57.818
25 Nov. '33 2)	139.760	—	185.220	26.960	54.888
4 Nov. 1933	100.918	38.370	189.353	22.633	54.493
28 Oct. 1933	99.917	39.271	187.486	26.542	53.577
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842
Data	Wissels. buiten N.-Ind. betaalb.	Dis-conto's	Belee-ningen	Diverse reke-ningen 1)	Dek-kings-percentage
2 Dec. '33 2)	550	72.270	—	11.950	67
25 Nov. '33 2)	530	72.150	—	12.690	66
28 Oct. 1933	362	9.206	55.277	11.284	66
4 Nov. 1933	350	9.251	56.834	11.734	65
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

1) Sluftp. der activa. 2) Cijfers telegrafisch ontvangen.

		GRANEN EN ZADEN										TUINBOUWARTIKELEN						VLEESCH			
		TARWE Manitoba No. 2 loco Rotterdam/ Amsterdam per 100 K.G. a)		ROGGE 74 K.G. Bahia Blanca loco R'dam/A'dam per 100 K.G. b)		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 K.G. c)		GERST 64/65 K.G. La Plata loco Rotterdam/ A'dam per 2000 K.G. d)		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 K.G. e)		WITTE KOOL 1-5 pond per 100 KG. Broek op Langendijk		UIEN gewoon per 100 KG. Broek op Langendijk		ROODE KOOL 1-5 pond per 100 KG. Broek op Langendijk		RUND- VLEESCH (versch) Gem.v. 3kw. per 100 KG. Rotterdam		VARKENS- VLEESCH (versch) per 100 KG. Rotterdam	
		f.	o/o	f.	o/o	f.	o/o	f.	o/o	f.	o/o	f.	o/o	f.	o/o	f.	o/o	f.	o/o	f.	o/o
1925		17,20	100,0	13,07 ⁵	100,0	231,50	100,0	236,00	100,0	462,50	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1926		15,90	92,4	11,75	89,9	174,25	75,3	196,75	83,4	360,50	77,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1927		14,75	85,8	12,47 ⁶	95,4	176,00	76,0	237,00	100,4	362,50	78,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1928		13,47	78,3	13,15	100,6	226,00	97,7	228,50	96,8	363,00	78,5	4,55	100,0	13,25	100,0	17,23	100,0	93,—	100,—	77,50	100,—
1929		12,25	71,2	10,87 ⁶	83,2	204,00	88,1	179,75	76,2	419,25	90,6	7,38	162,4	11,78	88,9	9,10	52,8	96,40	103,7	93,12 ⁵	120,2
1930		9,67 ⁵	56,3	6,22 ⁵	47,6	136,75	59,1	111,75	47,4	356,00	77,0	2,05	45,1	2,14	16,2	5,77	33,5	108,—	116,1	72,90	94,1
1931		5,55	32,3	4,55	34,8	84,50	36,5	107,25	45,4	187,00	40,4	3,06	67,3	1,94	14,6	6,96	40,4	88,—	94,6	48,—	61,9
1932		5,22 ⁵	30,4	4,62 ⁵	35,4	77,25	33,4	100,75	42,7	137,00	29,6	1,49	32,8	8,07	60,9	1,84	10,7	61,—	65,6	37,50	48,4
Jan. 1931		6,52 ⁵	37,9	4,—	30,6	84,50	36,5	86,25	36,5	207,50	44,9	3,40	74,8	1,92	14,5	5,61	32,5	96,—	103,2	56,—	72,3
Febr. "		5,77 ⁵	33,6	3,90	29,8	87,50	37,8	85,75	36,3	206,25	44,6	3,01	66,2	2,24	16,9	6,24	36,2	91,—	97,8	50,—	64,5
Maart "		5,62 ⁵	32,7	4,20	32,1	103,00	44,5	104,75	44,4	214,00	46,3	4,72	103,8	3,25	24,5	11,23	65,1	90,—	96,8	51,—	65,8
April "		5,90	34,3	4,42 ⁵	33,8	112,00	48,4	117,00	49,6	197,75	42,8	—	—	—	—	—	—	97,—	104,3	47,—	60,6
Mei "		6,15	35,8	4,97 ⁵	38,0	95,75	41,4	124,00	52,5	189,00	40,9	—	—	—	—	—	—	98,—	105,4	45,—	58,1
Juni "		5,75	33,4	5,05	38,6	86,75	37,5	116,50	49,4	191,50	41,4	—	—	—	—	—	—	101,—	108,6	41,—	52,9
Juli "		5,42 ⁵	31,5	4,70	35,9	84,25	36,4	115,75	49,0	211,00	45,6	—	—	—	—	—	—	95,—	102,2	49,—	63,2
Aug. "		4,97 ⁵	28,9	4,02 ⁵	30,8	74,50	32,2	119,50	50,6	185,50	40,1	—	—	—	—	—	—	94,—	101,1	54,—	69,7
Sept. "		4,77 ⁵	27,8	4,27 ⁵	32,7	68,00	29,4	97,00	41,1	164,25	35,5	—	—	—	—	—	—	84,—	90,3	50,—	64,5
Oct. "		5,—	29,1	4,47 ⁵	34,2	68,50	29,6	94,75	40,1	160,25	34,6	—	—	—	—	—	—	75,—	80,6	49,—	60,6
Nov. "		5,82 ⁵	33,9	5,47 ⁵	41,9	81,00	35,0	114,50	48,5	169,75	36,7	1,52	33,4	5,04	38,1	—	—	72,—	77,4	48,—	61,9
Dec. "		4,92 ⁵	28,6	4,95	37,9	69,25	29,9	111,25	47,1	145,75	31,5	1,47	32,3	5,39	40,7	2,40	13,9	70,—	75,3	43,—	55,5
Jan. 1932		5,05	29,4	5,07 ⁵	38,8	71,25	30,8	114,00	48,3	142,50	30,8	1,49	32,8	8,69	65,6	1,87	10,8	70,—	75,3	40,—	51,6
Febr. "		5,30	30,8	5,07 ⁵	38,8	74,00	32,0	108,50	46,0	142,25	30,8	1,28	28,1	8,98	67,8	1,29	7,5	68,—	73,1	34,—	43,8
Maart "		5,52 ⁵	32,1	5,80	44,4	86,75	37,5	118,00	50,0	143,25	31,0	1,68	36,9	12,26	92,6	1,78	10,3	67,—	72,0	32,—	41,3
April "		5,65	32,7	6,22 ⁵	47,6	88,75	38,3	124,50	52,8	135,25	29,2	—	—	—	—	—	—	63,—	67,7	28,—	36,1
Mei "		5,60	32,6	5,30	40,5	78,00	33,7	116,00	49,2	130,25	28,2	—	—	—	—	—	—	63,—	67,7	26,—	33,5
Juni "		5,22 ⁵	30,4	4,15	31,7	80,75	34,9	105,75	44,8	128,75	27,8	—	—	—	—	—	—	67,—	72,0	34,—	43,9
Juli "		4,90	28,5	4,—	30,6	78,75	34,0	100,25	42,5	129,75	28,1	—	—	—	—	—	—	64,—	68,8	35,50	45,8
Aug. "		5,20	30,2	4,07 ⁵	31,2	77,50	33,5	98,25	41,6	133,00	28,8	—	—	—	—	—	—	62,—	66,7	40,50	52,2
Sept. "		5,47 ⁵	31,8	4,20	32,1	78,50	33,9	88,50	37,5	150,75	32,6	—	—	—	—	—	—	55,—	59,1	42,50	54,8
Oct. "		5,25	30,5	3,92 ⁵	30,0	74,50	32,2	79,50	33,7	138,25	29,9	—	—	—	—	—	—	51,—	54,8	44,—	56,8
Nov. "		4,90	28,5	3,90	29,8	71,25	30,8	79,00	33,5	135,25	29,2	1,06	23,3	4,10	31,0	—	—	53,—	57,0	46,—	59,3
Dec. "		4,72 ⁵	27,5	3,80	29,1	66,25	28,6	75,25	31,9	135,00	29,2	0,84	18,5	3,99	30,1	3,02	17,5	53,—	57,0	46,—	59,3
Jan. 1933		4,95	28,8	3,75	28,7	73,00	31,5	75,25	31,9	136,50	29,5	0,67	14,7	3,38	25,5	3,02	17,5	50,50	54,3	44,75	57,7
Febr. "		4,77 ⁵	27,8	3,70	28,3	71,00	30,7	74,75	31,7	130,25	28,2	0,60	13,2	2,06	15,5	2,51	14,6	49,25	53,0	45,—	58,1
Maart "		5,05	29,4	3,82 ⁵	29,3	73,50	31,7	76,25	32,3	130,50	28,2	0,61	13,4	1,29	9,7	—	—	46,50	50,0	46,—	59,3
April "		5,15	29,9	3,75	28,7	72,75	31,4	71,25	30,2	129,50	28,0	—	—	—	—	—	—	49,50	53,2	48,25	62,3
Mei "		5,40	31,4	3,77 ⁵	28,9	70,50	30,5	73,25	31,0	146,75	31,7	—	—	—	—	—	—	52,25	56,2	49,—	63,2
Juni "		5,25	30,5	3,55	27,2	66,00	28,5	75,75	32,1	163,25	35,3	—	—	—	—	—	—	51,25	55,1	48,—	61,9
Juli "		5,82 ⁵	33,9	3,85	29,4	64,25	27,8	78,00	33,1	176,25	38,1	—	—	—	—	—	—	49,25	53,0	48,50	62,6
Aug. "		5,30	30,8	3,55	27,2	61,25	26,5	67,75	28,7	161,50	34,9	—	—	—	—	—	—	49,—	52,7	49,25	63,5
Sept. "		4,95	28,8	3,47 ⁵	26,6	61,00	26,3	65,25	27,6	159,00	34,4	—	—	—	—	—	—	50,25	54,0	54,—	69,7
Oct. "		4,40	25,6	3,—	22,9	60,25	26,0	63,50	27,0	141,25	30,5	—	—	—	—	—	—	56,25	60,5	54,25	70,0
Nov. "		4,55	26,5	2,95	22,6	74,50	32,2	60,00	25,4	147,25	31,8	1,26	27,7	2,23	16,8	—	—	59,50	64,0	54,37 ⁵	70,2
Dec. "		4,65	27,0	3,10	23,7	74,00	32,0	60,00	25,4	152,00	32,9	1,28	28,1	2,24	16,9	—	—	58,—	62,4	54,50 ⁶	70,3
4 Dec.		4,60	26,7	3,20	24,5	82,00	35,4	60,00	25,4	158,00	34,2	0,97	21,3	2,22	16,8	1,20	7,0	58,—	62,4	54,—	69,7

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nos. van 8, 15 Aug. 1928, 25 Febr. 1931 en 15 Febr. 1933. 2) Tot Jan. 1931 Hard Winter No. 2. van Jan. 1931 tot vanaf 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 74 K.G. Zuid-Russische; van 23 Mei 1932 tot 2 Oct. 1933 No. 2 Canada. 3) Tot Jan. 1928 Maltling; van Jan. 1928 tot 9 Febr. 1933 K.G. Zuid-Russische. 4) De jaren 1928 en 1929 Broek op Langendijk. 5) 25 Nov. 6) 2 Dec. 7) 20 Nov. 8) 24 Nov. 9) 1 Dec.

		MINERALEN						TEXTIELGOEDEREN						DIVERSEN							
		STEENKOLEN Westfaalsche/ Hollandsche bunkerolen ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 K.G.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 t/m 33,9 ^o Bé s. g. per barrel		BENZINE Gulf exp. 64/66 ^o §cts. per U.S. gallon		KATOEN			WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.			WOL gekamde Australische, Crossbred Colonial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.		KOE- HUIDEN Gaaf, open kop 57-61 pnd.		KALK- SALPETER Gld. per 100 KG. netto			
		f.	o/o	§	o/o	§cts.	o/o	§ cts.	o/o	pence	o/o	pence	o/o	pence	o/o	pence	o/o	f.	o/o	f.	o/o
1925		10,80	100,0	1,68	100,0	14,86	100,—	23,25	100,0	29,27	100,—	9,35	100,—	55,00	100,0	29,50	100,0	34,70	100,0	12,—	100,0
1926		17,90	165,7	1,89	112,5	13,65	91,9	17,55	75,5	16,24	55,5	6,30	67,4	47,25	85,9	24,75	83,9	28,46	82,0	11,61	96,8
1927		11,25	104,2	1,30	77,4	14,86	100,—	17,50	75,3	16,78	57,3	7,27	77,8	48,50	88,2	26,50	89,8	40,43	116,5	11,48	95,7
1928		10,10	93,5	1,20	71,4	9,98	67,2	20,00	86,0	19,21	65,6	7,51	80,4	51,50	93,6	30,50	103,4	47,58	137,1	11,48	95,7
1929		11,40	105,6	1,23	73,2	10,—	67,3	19,15	82,4	17,05	58,2	6,59	70,5	39,—	70,9	25,25	85,6	32,25	92,9	10,60	88,3
1930		11,35	105,1	1,12	66,7	8,77	59,0	13,55	58,3	12,—	41,0	3,92	41,9	26,75	48,6	16,25	55,1	25,36	73,1	9,84	82,0
1931		10,05	93,1	0,58	34,5	5,04	33,9	8,60	37,0	7,33	25,0	3,08	33,0	21,50	39,1	12,00	40,7	18,65	53,7	8,61	71,8
1932		8,00	74,1	0,81	48,2	4,50	30,3	6,45	27,7	5,21	17,8	3,11	33,3	16,00	29,1	8,50	28,8	11,15	32,1	6,15	51,3
Jan. 1931		10,30	95,4	0,85	50,6	6,08	40,9	10,30	44,3	8,31	28,4	3,09	33,1	21,25	38,6	12,00	40,7	24,63	71,0	10,11	84,3
Febr. "		10,30	95,4	0,85	50,6	6,14	41,3	10,95	47,1	9,58	32,7										

ZUIVEL EN EIERN										METALEN													
BOTER p. K.G. Leeuwarder Comm. Noteering		BOTER p. K.G. Heffing Crisis Zuivel-Centr.		KAAS Edammer Alkmaar Fabriekskaas kl. m/merk		EIERN Gem. not. Eiermijn Roermond p. 100 st.		KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton		LOOD Locoprijzen Londen per Eng. ton		TIN locoprijzen Londen per Eng. ton		IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlesb. per Eng. ton		GIETERIJ-IJZER (Lux III) p. Eng. t. f.o.b. Antwerpen		ZINK Locoprijzen Londen per Eng. ton		GOLD cash Londen per ounce fine		ZILVER cash Londen per Standard Ounce	
fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	£	%	£	%	£	%	Sh.	%	sh.	%	£	%	sh.	%	pence	%
1925	2,31	100,0	—	56,—	100,0	9,18	100,0	62,1/6	100,0	36,8/6	100,0	261,17/-	100,0	73/-	100,0	67/-	100,0	36,3/6	100,0	85/6	100,0	32 1/2	100,0
1926	1,98	85,7	—	43,15	77,1	8,15	88,8	58,1/-	93,5	31,1/6	85,3	290,17/6	111,1	86/6	118,5	68/8	102,5	34,2/6	94,3	85/-	99,5	28 1/2	89,3
1927	2,03	87,9	—	43,30	77,3	7,96	86,7	55,14/-	89,7	24,4/-	66,4	290,4/-	110,8	73/-	100,0	64/6	96,3	28,10/-	78,8	85/-	99,5	26 3/4	83,3
1928	2,11	91,3	—	48,05	85,8	7,99	87,0	63,16/-	102,8	21,1/-	57,8	227,5/-	108,6	66/-	90,4	62/8	93,5	25,5/6	69,9	85/-	99,5	26 1/2	81,1
1929	2,05	88,7	—	45,40	81,1	8,11	88,3	75,14/-	121,9	23,5/-	63,8	203,15/6	77,8	70/6	96,6	68/9	102,6	24,17/6	68,8	85/-	99,5	24 1/2	76,2
1930	1,66	71,9	—	38,45	68,7	6,72	73,2	54,13/-	88,0	18,1/6	49,6	142,5/-	54,3	67/-	91,8	59/6	88,8	16,17/-	46,6	85/-	99,5	27 1/2	55,4
1931	1,34	58,0	—	31,30	56,9	5,35	58,3	36,5/-	58,4	12,1/-	33,1	110,1/-	42,0	55/-	75,3	47/6	70,9	11,10/6	31,9	92/6	108,2	13 1/2	41,6
1932	0,94	40,7	—	22,70	40,5	4,14	45,1	22,17/-	36,8	8,12/-	23,6	97,2/-	37,1	42/-	57,5	37/-	55,2	9,16/-	27,1	118/-	138,0	12 1/2	40,1
Jan. '31	1,61	69,7	—	32,25	57,6	6,63	72,2	45,7/6	73,1	14,-/6	38,5	116,8/-	44,4	60/6	82,9	51/6	76,9	12,18/6	35,7	85/-	99,5	13 1/2	43,2
Febr. "	1,66	71,9	—	33,80	60,4	6,21	67,6	45,1/6	72,6	13,5/6	36,4	117,-/6	44,7	58/6	80,3	50/7	75,5	12,10/-	34,6	85/-	99,5	12 1/2	38,9
Mrt. "	1,47	63,6	—	35,00	62,5	4,94	53,8	45,1/6	72,6	13,3/6	36,2	122,1/-	46,6	58/6	80,3	48/10	72,9	12,8/6	34,3	85/-	99,5	13 1/2	41,8
Apr. "	1,35	58,4	—	31,60	56,4	4,20	45,8	42,15/6	68,9	12,10/-	34,3	113,4/-	43,2	58/6	80,3	49/6	73,9	11,12/-	32,1	85/-	99,5	13 1/2	40,9
Mei "	1,26	54,5	—	30,85	55,1	4,07	44,4	39,6/6	63,4	11,10/6	31,6	104,17/-	40,0	58/6	80,3	48/-	71,6	10,13/6	29,5	85/-	99,5	12 1/2	40,3
Juni "	1,29	55,8	—	33,50	59,8	4,30	46,8	36,6/6	58,5	11,11/6	31,8	106,2/6	40,5	58/6	80,3	47/1	70,3	11,10/-	31,8	85/-	99,5	12 1/2	40,1
Juli "	1,32	57,1	—	37,75	67,4	4,40	47,9	34,14/-	55,9	12,15/6	35,1	112,5/6	42,9	58/6	80,3	48/9	72,8	12,11/-	34,7	85/-	99,5	13 1/4	41,2
Aug. "	1,30	56,3	—	36,00	64,3	4,98	54,2	32,15/-	52,8	11,19/6	32,9	114,19/6	43,9	58/6	80,3	47/9	71,3	11,14/6	32,4	85/-	99,5	12 1/2	39,9
Sept. "	1,27	55,0	—	32,25	57,6	5,77	62,9	30,3/6	48,6	11,4/-	31,1	111,16/-	42,7	55/6	76,0	46/7	69,5	10,19/-	30,3	91/3	106,8	13 1/2	41,4
Oct. "	1,24	53,7	—	26,25	46,9	6,67	68,4	28,2/6	45,3	10,9/6	28,8	101,1/-	38,6	46/-	63,0	44/8	66,7	10,7/6	28,7	106/3	124,3	13 1/2	43,0
Nov. "	1,17	50,6	—	24,75	44,2	7,07	77,0	27,19/6	45,1	11,5/-	30,9	102,-/6	39,0	44/6	61,0	43/6	64,9	10,15/6	28,6	110/9	129,5	14 1/2	45,1
Dec. "	1,18	51,1	—	21,40	38,2	5,32	58,0	27,6/6	44,2	10,16/-	29,6	98,17/6	37,8	41/6	56,8	43/3	64,6	10,2/6	28,0	122/6	143,3	14 1/2	44,6
Jan. '32	1,16	50,2	—	25,75	46,0	4,71	51,3	27,14/6	44,7	10,14/-	29,4	98,18/-	37,8	41/6	56,8	42/-	62,7	10,6/6	28,5	120/3	140,7	13 1/2	43,2
Febr. "	1,34	58,0	—	27,75	49,6	3,79	41,3	26,4/-	42,2	10,5/-	28,1	99,2/6	37,9	41/6	56,8	40/-	59,7	10,-/6	27,6	119/6	139,9	14 1/2	43,6
Mrt. "	0,98	42,4	—	23,65	42,2	3,42	37,3	24,18/-	40,1	9,9/-	25,9	96,6/-	36,8	44/-	60,3	40/-	59,7	9,11/-	26,4	114,-/6	133,5	13 1/4	42,8
Apr. "	0,99	42,9	—	19,60	35,0	2,77	30,2	23,8/-	37,7	8,16/6	24,2	84,15/6	32,4	45/-	61,6	37/6	56,0	9,2/-	25,2	110/3	129,0	13 1/2	40,9
Mei "	0,82	35,5	—	19,65	35,1	2,88	31,4	21,6/-	34,3	8,-/6	22,0	89,13/6	34,2	44/-	60,3	37/6	56,0	9,9/-	26,1	112/9	132,0	12 1/2	39,3
Juni "	1,11	48,1	—	24,25	43,3	3,08	33,5	20,12/6	33,2	7,5/-	19,9	84,9/-	32,3	44/-	60,3	37/6	56,0	8,13/-	23,9	113/6	132,7	12 1/2	39,3
Juli "	0,96	41,6	0,45	19,55	34,9	3,12	34,0	19,2/6	30,8	7,3/6	19,7	90,17/6	34,7	42/6	58,2	37/-	55,2	8,6/6	23,0	116/-	135,7	12 1/2	38,5
Aug. "	0,76	32,9	0,58	17,90	32,0	3,72	40,6	22,4/6	35,8	7,17/6	21,6	101,-/6	31,1	41/6	57,5	36/6	54,5	9,13/6	26,7	118/6	138,6	12 1/2	39,9
Sept. "	0,84	36,4	0,65	19,70	35,2	4,64	50,5	25,8/-	40,9	9,10/6	26,1	109,9/6	41,8	42/-	57,5	35/-	52,2	11,2/-	30,7	118/9	138,8	13	40,5
Oct. "	0,82	35,5	0,73	25,50	45,5	5,73	62,4	22,5/6	35,9	8,7/-	22,9	105,13/6	40,4	41/-	56,2	34/6	51,5	10,8/6	28,8	121/6	142,1	12 1/2	38,9
Nov. "	0,81	35,1	0,78	26,50	47,3	6,65	72,4	21,19/-	35,4	8,4/6	22,6	104,7/6	39,9	40/-	54,8	34/6	51,5	10,8/-	28,7	125/9	147,2	12 1/2	38,3
Dec. "	0,73	31,6	0,85	22,55	40,3	5,12	55,7	19,12/6	31,6	7,9/6	20,5	100,10/6	38,4	39/-	53,4	34/6	51,5	10,7/-	28,5	125/9	147,2	11 1/2	35,8
Jan. '33	0,73	31,6	0,89	21,75	38,8	4,27	46,7	19,17/-	32,0	7,8/-	20,3	100,1/6	38,1	40/6	53,5	34/6	51,5	9,19/-	27,5	122/8	143,5	11 1/2	36,4
Febr. "	0,65	28,1	0,91	20,60	36,8	4,35	47,4	20,3/-	32,5	7,7/-	20,2	104,7/6	39,9	43/-	58,9	34/-	50,7	9,15/-	27,0	120/5	140,8	11 1/2	37,2
Mrt. "	0,53	22,9	0,99	19,40	34,6	2,80	30,5	20,-/6	32,3	7,10/-	20,6	104,18/6	40,1	43/-	58,9	34/7	51,6	10,7/-	28,6	120/5	140,8	12 1/2	38,7
Apr. "	0,54	23,4	1,-	18,55	33,1	2,07	22,6	20,11/6	33,1	7,12/6	20,9	109,17/-	42,0	43/-	58,9	35/6	53,0	10,8/6	28,8	120/1	140,4	12 1/2	39,9
Mei "	0,52	22,5	1,-	21,80	38,9	2,49	27,1	23,6/6	37,6	8,6/-	22,9	128,17/6	49,2	41/6	56,8	36/6	54,5	10,13/-	29,4	123/6	144,4	13 1/4	41,2
Juni "	0,52	22,5	1,-	23,50	42,0	2,50	27,2	25,7/-	40,8	9,4/-	25,3	151,10/-	57,9	42/-	57,5	37/-	55,2	11,12/6	32,1	122/3	143,0	13 1/4	41,2
Juli "	0,55	23,8	1,-	18,50	33,0	2,60	28,3	25,16/-	41,6	9,2/-	25,0	148,1/6	56,5	41/6	56,8	35/-	52,2	12,1/-	33,3	123/10	144,9	12 1/2	38,7
Aug. "	0,63	27,3	1,-	18,90	33,8	3,97	38,9	24,5/-	39,1	8,4/6	22,6	145,3/-	55,4	41/-	56,2	35/-	52,2	11,7/-	31,4	125/10	147,2	12	37,4
Sept. "	0,66	28,6	0,95	18,40	32,9	3,91	42,6	22,16/6	36,8	7,16/-	21,4	140,17/6	53,8	39/6	54,1	34/6	51,5	10,18/6	30,2	130/11	153,1	11 1/2	37,2
Oct. "	0,68	29,4	0,90	19,45	34,7	4,68	51,0	22,1/-	35,5	7,14/-	21,1	145,5/-	55,5	39/6	54,1	34/6	51,5	10,13/-	29,4	131/1	153,3	11 1/2	37,0
Nov. "	0,65	28,1	0,90	20,80	37,1	5,80	63,2	20,6/6	32,7	7,13/6	21,1	150,9/6	57,5	40/-	54,8	34/6	51,5	9,19/6	27,6	128/5	150,1	12 1/4	38,1
27	0,60	26,0	0,90	20,25	36,2	5,70	62,1	20,4/6	32,6	7,17/-	21,6	153,13/6	58,7	41/-	56,2	36/-	53,7	9,19/-	27,5	125/3	146,6	12 1/2	38,9
4 Dec.	0,60	26,0	1,-	20,50	36,6	5,75	62,6	20,6/6	32,7	7,9/6	20,5	154,15/6	59,1	41/-	56,2	36/-	53,7	10,-/6	27,6	124/8	145,8	12 1/2	39,3

26 Sept. 1239 79 K.G. La Plata.) Tot Jan. 1928 Western; vanaf Jan. 1928 tot 16 Dec. 1929 American No. 2, van 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74,5 K.G. Hongaarsche American No. 2, van 9 Febr. 1931 tot 23 Mei 1932 64,5 K.G. Zuid-Russische. Van 23 Mei—19 Sept. 1932 No. 3 Canada. Van 19 Sept. 1932 tot 24 Juli 1933 62/63

BOUWMATERIALEN										KOLONIALE PRODUCTEN									
VURE																			

SUIKER.

De stemming op de verschillende suikermarkten was gedurende de afgelopen week onregelmatig.

In Amerika fluctueerden de prijzen nogal tengevolge van de tegenstrijdige factoren, zooals het contingentieeringsplan, de troebelen in Cuba en Roosevelts inflatiepolitiek, alsmede de oppositie hiertegen.

Na een vaste opening zakten de noteringen te New-York in totaal met ca. 5 punten, om zich daarna weer te herstellen, waardoor het slot als volgt luidde: Dec. 1.20, Jan. 1.22, Mrt. 1.28 en Mei 1.33, terwijl de laatste notering voor Spot Centr. 3.15 bedroeg.

In Engeland oefenden December likwidaties deze week eenigen druk op de markt uit, waardoor het slot rond 2 d. lager kwam dan de vorige week met de volgende noteringen: Dec. Sh. 4/6 1/4, Mrt. Sh. 4/8 3/4, Mei Sh. 4/11 3/4 en Aug. Sh. 5/2 3/4.

De afzet van geraffineerd was bevredigend en raffina-deurs verhoogden hun vraagprijzen met 3 d.

Op Java heeft de N.I.V.A.S. ruim 47.000 tons kunnen verkopen.

De stemming op onze markt was ietwat onregelmatig, de ondertoon bleef echter vast. De slotnoteringen van de Amsterdamsche termijnmarkt waren een fractie hooger dan het vorige slot.

KOFFIE.

De markt verkeerde in de afgelopen week in iets betere stemming. Voor Santos op aflading bestond meer belangstelling dan in langen tijd het geval was. De kost- en vrachtaanbiedingen van Santos zijn onveranderd, terwijl die van Rio sedert verleden week niet minder dan 90 dollarcenten zijn gestegen, wat, naar uit New-York wordt gezegd, te wijten schijnt te zijn aan het feit, dat de Braziliaansche Regeering overweegt voor deze soort een locoprijs vast te stellen op basis van ongeveer 12 1/2 Milreis voor type 7. Deze prijs zou overeenkomen met 9 1/4 dollarcenten te New-York, zijnde bijna 30 % hooger dan de aldaar in den laatsten tijd geldende notering.

Volgens een bericht uit New-York zou het bereiken van spoedige overeenstemming in den tariefloorlog tusschen Frankrijk en Brazilië waarschijnlijk zijn.

Uit de heden bekend gemaakte weekstatistiek van Brazilië is gebleken, dat in de vorige week van Santos naar Europa verscheept zijn 101.000 balen tegen 103.000 balen in de week daarvoor en naar de Vereenigde Staten 232.000 balen tegen 125.000 balen. Verscheept werden van Rio naar Europa 13.000 balen tegen 40.000 balen en naar de Vereenigde Staten 23.000 balen tegen 21.000 balen. Als verkocht door Santos worden opgegeven naar Europa 102.000 balen tegen 96.000 balen en naar de Vereenigde Staten 220.000 balen tegen 133.000 balen.

De kost- en vrachtaanbiedingen van Brazilië zijn op het oogenblik, onder aftrek van het op circa 15 dollarcenten geschatte voordeel van de bijlevering der bekende bonus van 10 %, voor gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping, ongeveer \$ 9.75 à 9.90 per cwt. en voor dito Prime ongeveer \$ 9.85 à 10.10, terwijl zij voor Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen \$ 9.60 à 9.70. Bij den dollarkoers van heden staan deze aanbiedingen gelijk met onderstaande prijzen in gouddollars:

Santos Superior	— \$ 6.30 à 6.40
„ Prime	— „ 6.35 à 6.50
Rio 7	— „ 6.20 à 6.25

hetgeen, in vergelijking met een week geleden, voor Santos

bijna geheel onveranderd is, doch voor Rio 0.65 goud-dollar hooger uitkomt.

In de eerste hand zijn de prijzen in Nederlandsch-Indië 1/4 ct. hooger. Zij zijn op het oogenblik aan te nemen op: Palembang Robusta, December-verscheping, 11 1/2 ct.; Benkoelen Robusta, December-verscheping, 11 1/4 ct.; Mandheling Robusta, December-verscheping, 13 1/4 ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, December-verscheping, 14 1/2 ct., alles per 1/2 K.G. cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

Aan de Rotterdamsche termijnmarkt trokken de noteringen 1/2 à 7/8 ct. aan en zijn thans voor December 11, Maart 11 1/8, Mei 11 1/8, en September 11 7/8 ct.

De officieele loco-noteringen bleven onveranderd 17 ct. voor Superior Santos en 16 ct. voor Robusta.

De slotnoteringen te New-York waren in dollarcenten:

	Gemengd contract (basis Rio No. 7)				Santos contract (basis Santos No. 4)		
	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei Sept.
4 December	\$ 5.85	6.04	6.18	6.40	8.40	8.54	8.69 9.08
27 November	„ 5.80	6.02	6.15	6.38	8.21	8.40	8.51 8.77
20 November	„ 5.93	6.10	6.20	6.34	8.26	8.50	8.59 8.86
13 November	„ 5.95	6.12	6.20	6.29	8.36	8.56	8.64 8.83

De dezer dagen verschenen Statistiek van de Firma G. Duuring & Zoon te Rotterdam geeft aan, dat in November de aanvoer geweest is als volgt:

	1933 bn.	1932 bn.	1931 bn.
in Europa	868.000	851.000	894.000
„ Ver. Staten van Amerika	892.000	868.000	893.000
Totaal	1.760.000	1.719.000	1.787.000

De Aanvoeren in Europa en in Amerika tezamen gedurende de eerste elf maanden van het jaar bedroegen 20.669.000 balen tegen 19.347.000 balen in 1932 en 23.080.000 balen in 1931.

De Afleveringen in November waren:

	1933 bn.	1932 bn.	1931 bn.
in Europa	837.000	890.000	963.000
„ Ver. Staten van Amerika	964.000	978.000	891.000
Totaal	1.801.000	1.868.000	1.854.000

De Afleveringen in Europa en in Amerika tezamen gedurende de eerste elf maanden van het jaar waren 20.357.000 balen tegen 20.434.000 balen in 1932 en 21.759.000 balen in 1931.

Vanaf 1 Juli tot 30 November waren de Aanvoeren in Europa en in Amerika tezamen 9.001.000 balen tegen 7.118.000 balen in 1932 en 8.920.000 balen in 1931, terwijl de Afleveringen bedroegen 9.040.000 balen tegen 8.696.000 balen in 1932 en 8.891.000 balen in 1931.

De zichtbare voorraad was op 1 December in Europa 2.061.000 balen tegen 2.030.000 balen op 1 November. In Amerika bedroeg hij 986.000 balen tegen 1.058.000 balen op 1 November. In Europa en in Amerika tezamen was de voorraad dus op 1 December 3.047.000 balen tegen 3.088.000 balen op 1 November. Hij bedroeg op 1 December 1932 — 2.967.000 balen en op 1 December 1931 — 3.840.000 balen.

De zichtbare wereldvoorraad was op 1 December 7.382.000 balen tegen 7.241.000 balen op 1 November en 6.032.000 balen verleden jaar (in deze cijfers zijn niet begrepen de voorraden in het binnenland van Brazilië, waarvan de cijfers van 1 December en 1 November nog niet bekend zijn, doch die op 1 December 1932 bedroegen 22.813.000 balen).

Rotterdam, 4 December 1933.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	26 Nov./2 Dec. 1933	Sedert 1 Jan. 1933	Overeenk. tijdvak 1932	26 Nov./2 Dec. 1933	Sedert 1 Jan. 1933	Overeenk. tijdvak 1932	1933	1932
Tarwe	13.007	1.462.235	1.375.861	—	23.685	7.800	1.485.920	1.383.661
Rogge	8.931	377.717	458.677	—	7.373	3.003	385.090	461.680
Boekweit	435	21.592	25.299	—	25	244	21.617	25.543
Mais	23.138	963.180	1.284.137	7.580	187.413	305.754	1.150.593	1.589.891
Gerst	9.860	484.840	452.247	6.068	48.381	33.989	533.221	486.236
Hayer	468	120.363	180.902	—	3.808	4.235	124.171	185.137
Lijnzaad	3.435	180.171	267.005	940	206.045	354.334	386.216	621.339
Lijnkoek	3.567	133.294	85.005	—	200	50	133.494	85.055
Tarwemeel	336	17.572	22.940	5	5.654	12.919	23.226	35.859
Andere meelsoorten	526	48.606	41.879	264	8.197	12.516	56.803	54.395